

Obsah

III *Prípravné akty*

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

513. plenárne zasadnutie EHSV z 20. a 21. januára 2016

2016/C 082/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá sekuritizácie a vytvára sa európsky rámec pre jednoduchú, transparentnú a štandardizovanú sekuritizáciu a ktorým sa menia smernice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EÚ a nariadenia (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 648/2012“ [COM(2015) 472 final – 2015/0226 (COD)] a „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti“ [COM(2015) 473 final – 2015/0225 (COD)]	1
2016/C 082/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre označovanie energetickej účinnosti a zrušuje smernica 2010/30/EÚ“ [COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)]	6
2016/C 082/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Otvorenie verejnej konzultácie o novej koncepcii trhu s energiou“ [COM(2015) 340 final]	13
2016/C 082/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vytváranie nového prístupu s dôrazom na spotrebiteľov energie“ [COM(2015) 339 final]	22

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

513. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 20. A 21. JANUÁRA 2016

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá sekuritizácie a vytvára sa európsky rámec pre jednoduchú, transparentnú a štandardizovanú sekuritizáciu a ktorým sa menia smernice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EÚ a nariadenia (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 648/2012“

[COM(2015) 472 final – 2015/0226 (COD)]

a

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti“

[COM(2015) 473 final – 2015/0225 (COD)]

(2016/C 082/01)

Spravodajca: Daniel MAREELS

Rada 27. októbra 2015 a Európsky parlament 14. októbra 2015 sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá sekuritizácie a vytvára sa európsky rámec pre jednoduchú, transparentnú a štandardizovanú sekuritizáciu a ktorým sa menia smernice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EÚ a nariadenia (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 648/2012“

[COM(2015) 472 final – 2015/0226 (COD)]

a

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti“

[COM(2015) 473 final – 2015/0225 (COD)].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 16. decembra 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 513. plenárnom zasadnutí 20. a 21. januára 2016 (schôdza z 20. januára 2016) prijal 176 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV víta návrh systému „jednoduchých, transparentných a štandardizovaných sekuritizácií“ (sekuritizácie STS) a úpravu prudenciálnych požiadaviek na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti. Návrh zapadá do širšieho rámca „Akčného plánu na vybudovanie únie kapitálových trhov“⁽¹⁾.

1.2. Výbor víta skutočnosť, že **návrh o sekuritizácii** bol predložený rýchlo a súčasne s Akčným plánom na vybudovanie únie kapitálových trhov. Je dôležité, aby sa v **krátkom čase začali uplatňovať**. Musí to umožniť vytvoriť dodatočné prostriedky na financovanie bánk, čo je veľmi dôležité najmä pre MSP a domácnosti.

1.3. V súčasnom európskom finančnom systéme predstavujú bankové úvery 75 – 80 % celkového financovania hospodárstva a v budúcnosti zostanú **MSP a domácnosti** nepochybne značne závislé od bankového financovania. Oživenie tohto trhu by mohlo viesť k dostupnosti ďalších úverov pre súkromný sektor vo výške 100 až 150 miliárd EUR, čo predstavuje 1,6 % nárast úverov poskytovaných podnikom a domácnostiam. Vzhľadom na ich veľký význam pre európske hospodárstvo už výbor zdôrazňoval význam sekuritizácie pre MSP.

1.4. Pokiaľ ide o **bankové financovanie**, výbor sa domnieva, že pôjde ruka v ruku s **trhovým financovaním**, ktoré sa v únii kapitálových trhov bude ďalej rozvíjať. Obidve formy financovania by sa mali **navzájom dopĺňať** a nemali by sa považovať za konkurenčné.

1.5. Výbor sa domnieva, že teraz musí byť prvoradý **holistický prístup**. Pri novom rámci sekuritizácie teraz treba pracovať **udržateľne a dôkladne** a snažiť sa o **správnú a vhodnú rovnováhu**. Na všetkých úrovniach treba zohľadňovať všetky potrebné ciele a záujmy všetkých zúčastnených subjektov. V tejto súvislosti sa oceňuje tak úsilie v prospech stability finančného systému, ako aj použitý prístup, pri ktorom majú vkladatelia a investori práva aj povinnosti.

1.6. **Oživenie sekuritizácie** predpokladá, že nové pravidlá dostanú dostatočný priestor. Kritériá STS by mali byť realistické a splniteľné pre všetky banky, ktoré poskytujú úverové financovanie, tak veľké, ako aj miestne a malé banky. Sekuritizácie musia byť rovnako atraktívne pre investorov. V prípade úspechu teda môže ísť o dôležitý prínos k lepšiemu financovaniu hospodárstva, podpore investícií a rozprúdeniu **rastu**. Zároveň treba mať **jasno**, pokiaľ ide o možné **riziká** a o to, **kto** ich bude **znášať**, pričom treba mať na zreteli celý reťazec od emitenta po investora. Teraz ide o to, aby sa neopakovali chyby z minulosti.

1.7. Nové pravidlá musia obsahovať zásady **bezpečnosti, transparentnosti a vynucovania** (presadzovania), aby sa upevnila dôvera v nové trhy. Vhodne sa musí rozšíriť **dohľad**, tak v samotnej ECB, ako aj orgánmi dohľadu členských štátov, a nesmie sa zanedbávať **medzinárodný rozmer**.

1.8. Výbor sa pripája k názoru, že vzhľadom na súvisiacu zložitosť a riziká **nie sú** sekuritizácie **dostupné pre retailových investorov a spotrebiteľov**. Výbor sa tiež domnieva, že súčasný dobrovoľný prístup nepostačuje a žiada o **formálny zákaz**, ktorý by sa výslovne zapracoval do znenia.

1.9. Predpokladá sa, že **systém** sa vyhodnotí po 4 rokoch. **Výbor** by si želal **skoršie hodnotenie**. Za primerané považuje obdobie **2 rokov**.

1.10. Podľa EHSV je veľmi dôležité, aby **európski politickí činitelia zohrávali rozhodujúcu úlohu na medzinárodných a celosvetových rokovaniach** o sekuritizácii s cieľom ochrániť európske právne predpisy a zabezpečiť primeranú medzinárodnú harmonizáciu.

⁽¹⁾ Pozri „Akčný plán na vybudovanie únie kapitálových trhov“ zverejnený 30. septembra 2015, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2015) 468 final. Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX%3A52015DC0468>.

2. Súvislosti

2.1. Pri nástupe do funkcie si Junckerova Komisia stanovila tri **absolútne priority: pracovné miesta, rast a investície**.

2.2. Na ich splnenie vypracovala investičný plán pre Európu, ktorý obsahuje tri zámery:

— za 3 roky zmobilizovať investície vo výške aspoň 315 miliárd EUR,

— podporovať investície do reálnej ekonomiky,

— **vytvárať priaznivé investičné prostredie** ⁽²⁾.

2.3. Svojím **akčným plánom na vybudovanie únie kapitálových trhov** z 30. septembra 2015 chce Komisia zmobilizovať európsky kapitál, vytvoriť jednotný kapitálový trh a do roku 2019 uskutočniť významnú časť tretieho zámeru svojho investičného plánu.

2.4. Súčasne s akčným plánom boli predstavené návrhy týkajúce sa **sekuritizácie** ⁽³⁾. Sú súčasťou legislatívneho balíka, ktorý **obsahuje dva návrhy**, pričom každý upravuje odlišné aspekty:

2.4.1. na jednej strane ide o návrh o **sekuritizácii**, pričom v návrhu nariadenia je stanovené, že sa pre všetkých účastníkov tohto trhu má vypracovať spoločný substantívny rámec pre sekuritizácie a identifikovať podmnožina transakcií, ktoré spĺňajú určité kritériá prípustnosti: „**jednoduché, transparentné a štandardizované sekuritizácie**“, alebo „**sekuritizácie STS**“ ⁽⁴⁾, ⁽⁵⁾,

2.4.2. a na druhej strane ide o návrh zmeniť a doplniť existujúci právny rámec týkajúci sa **kapitálových požiadaviek na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti** (nariadenie o kapitálových požiadavkách), ktorého cieľom je zabezpečiť citlivejšie prudenciálne posudzovanie sekuritizácií STS vzhľadom na riziká, aby sa riadne zohľadňovali ich špecifikácie ⁽⁶⁾.

2.4.3. Prvý návrh upravuje nielen niekoľko ustanovení, ktoré platia pre všetky sekuritizácie, ale predovšetkým vytvára rámec pre **sekuritizácie STS**. Poukazuje sa tak na postup, ktorým sa zabezpečí štruktúrovanosť sekuritizácie, a nie na východiskovú úverovú kvalitu príslušných aktív.

2.4.4. Druhý návrh sa týka **prudenciálneho posudzovania** sekuritizácií, ktorým sa lepšie zohľadňujú osobitné charakteristiky týchto trhov. Stanovujú sa v ňom predovšetkým kapitálové požiadavky na pozície v sekuritizáciách, ako aj posudzovanie sekuritizácií STS vzhľadom na riziká.

3. Pripomienky a komentáre

3.1. EHSV víta skutočnosť, že návrhy o sekuritizácii boli predložené súčasne s Akčným plánom na vybudovanie únie kapitálových trhov. Teraz je dôležité, aby sa rýchlo začali uplatňovať. Európske ekonomiky skutočne zostávajú vo veľkej miere závislé od bankového financovania. V európskom finančnom systéme predstavujú bankové úvery 75 – 80 % celkového financovania hospodárstva ⁽⁷⁾. EHSV sa nazdáva, že bankové a trhové financovanie idú ruka v ruku a treba na ne pozeráť tak, že sa vzájomne dopĺňajú.

⁽²⁾ Pozri internetovú stránku Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_sk.htm.

⁽³⁾ V návrhu nariadenia je sekuritizácia opísaná takto (1. odôvodnenie): „Sekuritizácia sa týka transakcií, ktoré veriteľovi – zvyčajne úverovej inštitúcii – umožňujú refinancovať súbor úverov alebo expozícií, ako sú úvery na nehnuteľnosti, líziny na motorové vozidlá, spotrebné úvery alebo kreditné karty, ich zmenou na obchodovateľné cenné papiere. Veriteľ zoskupí vybrané časti portfólia svojich úverov a usporiada ich do rôznych rizikových kategórií pre rôznych investorov, čím investorom zabezpečí prístup k investíciám do úverov a iných expozícií, ku ktorým by za bežných okolností nemali priamy prístup. Z peňažných tokov podkladových úverov sa vytvárajú výnosy investorov.“

⁽⁴⁾ Návrh nariadenia o sekuritizácii (pozri poznámku pod čiarou 3).

⁽⁵⁾ Skratka „STS“ je prevzatá z angličtiny a znamená: *simple, transparent and standardised*.

⁽⁶⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti. Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1449152146064&uri=CELEX:52015PC0473>.

⁽⁷⁾ Pozri *Bank deleveraging, the move from bank to market-based financing, and SME financing*, OECD 2012. Dostupné na stránke http://www.oecd.org/finance/financial-markets/Bank_deleveraging-Wehinger.pdf.

3.2. Okrem toho zostáva aj úroveň investícií hlboko pod úrovňou pred finančnou a hospodárskou krízou. Zatiaľ čo hrubý domáci produkt a súkromná spotreba v EÚ boli v druhom štvrtroku 2014 zhruba na rovnakej úrovni ako v roku 2007, celkové investície boli v porovnaní s rokom 2007 približne o 15 % nižšie⁽⁸⁾.

3.3. EHSV už skôr vyzdvihol význam sekuritizácie, najmä pokiaľ ide o MSP, ktoré pri svojom financovaní sú a zostávajú závislé od bankového financovania⁽⁹⁾. Malé a stredné podniky zohrávajú v európskom hospodárstve významnú úlohu, keďže predstavujú viac ako 98 % celkového počtu podnikov v Európe, poskytujú okolo 67 % pracovných miest v súkromnom sektore a tvoria 58 % hrubej pridanej hodnoty vytvorenej podnikmi v EÚ⁽¹⁰⁾.

3.4. Okrem toho je sekuritizácia úverov pre MSP v súčasnosti veľmi obmedzená, na rozdiel od sekuritizácie pri nehnuteľnostiach, ktoré finančná kríza postihla len málo. Zatiaľ trh so sekuritizáciami pokrýva len 8 % MSP v porovnaní s 58 % pri hypotekárnych úveroch na kúpu nehnuteľnosti na bývanie (RMBS⁽¹¹⁾). Výbor sa preto domnieva, že v rámci stratégie vytvorenia jednotného kapitálového trhu sa osobitný dôraz musí klásť na sekuritizácie viazané na MSP.

3.5. Dôležité je oživiť sekuritizačný trh, najmä v segmente MSP. V investičnom pláne pre Európu sa vytvorenie udržateľného trhu s kvalitnými sekuritizáciami uvádzalo ako jedna z piatich oblastí, v ktorých by sa mali podniknúť opatrenia v krátkodobom výhľade. Ak by sa trh vrátil na predkrízovú priemernú úroveň emitovaných sekuritizácií a úverové inštitúcie by nové emitované sekuritizácie použili na poskytovanie nových úverov, úverové inštitúcie by boli schopné poskytnúť súkromnému sektoru dodatočný objem úverov v rozpätí od 100 do 150 miliárd EUR. Predstavovalo by to zvýšenie úverov podnikom a domácnostiam v EÚ o 1,6 %⁽¹²⁾.

3.6. EHSV sa už vyslovil za oživenie, avšak za určitých podmienok. Podľa názoru výboru sa využívanie sekuritizácie musí riadne regulovať, aby sa zabránilo určitým chybám, ku ktorým došlo v minulosti v USA⁽¹³⁾. Rovnako sa domnieva, že udržateľný vysokokvalitný sekuritizovaný trh si vyžaduje podporu základných štruktúr s krátkymi sprostredkovateľskými reťazcami na priame prepojenie dlžníkov a sporiteľov⁽¹⁴⁾.

3.7. Podľa EHSV je teraz dôležité vychádzať z holistického prístupu a pracovať udržateľne a dôkladne, zohľadňovať všetky požadované ciele a záujmy všetkých zainteresovaných subjektov a snažiť sa o dosiahnutie vhodnej rovnováhy medzi nimi. Každé opatrenie musí mať kladné a vhodné účinky, tak na financovanie hospodárstva (pozri vyššie) a stabilitu finančného systému, ako aj na záujmy investorov.

3.8. Ak sa skutočne má vybudovať jednotný trh, je výber „nariadenia“ na uskutočnenie tejto iniciatívy podľa výboru dobrou voľbou. Aby pravidlá mohli byť v praxi skutočne úspešné, mali by poskytovať dostatočný priestor a byť atraktívne pre investorov.

3.9. Výbor oceňuje úsilie v prospech stability finančného systému a potenciál, ktorý toto úsilie predstavuje. V návrhoch sa teda ráta s niektorými povinnosťami, pokiaľ ide o transparentnosť, a návrhy uľahčujú väčšie a efektívnejšie rozptýlenie rizika na viacerých aktéroch vo finančnom sektore aj mimo neho.

3.10. Týmto povinnosťami v oblasti transparentnosti výbor prikladá veľký význam, keďže chýbajúca transparentnosť a normalizácia tvoria jednu z najväčších prekážok vybudovania trhu so sekuritizáciami. Základná zásada rozlišovania medzi rôznymi kategóriami sekuritizovaných produktov a zavedenia jednoduchých, transparentných a štandardizovaných produktov sa považuje aj za účinný nástroj na zvýšenie dôvery investorov a oživenie trhu.

3.11. Požiadavka ponechania rizika znamená, že strany, ktoré vykonávajú transakcie si v portfóliu musia ponechať určité minimálne riziko, čo výbor považuje za vhodnú všeobecnú zásadu. Poznáva tiež, že sa nemôžu vrátiť modely „vytvor a predaj“.

⁽⁸⁾ „Prehľad č. 1: Prečo EÚ potrebuje investičný plán?“ Spoločný dokument Komisie a EIB. Pozri http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/factsheet1-why_sk.pdf.

⁽⁹⁾ Pozri informačnú správu o prístupe k financovaniu pre MSP, EESC- 2014-06006-00-01-RI-TRA, bod 1.2.5 a stanovisko na tému „Financovanie podnikov: prieskum alternatívnych mechanizmov ponuky financovania“, Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 20, bod 1.5.

⁽¹⁰⁾ Výročná správa o európskych MSP 2013/2014, ako sa uvádza v informačnej správe o prístupe k financovaniu pre MSP, EESC- 2014-06006-00-01-RI-TRA.

⁽¹¹⁾ *Residential Mortgage-Backed Securities*.

⁽¹²⁾ Návrh nariadenia o sekuritizácii.

⁽¹³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o dlhodobom financovaní európskeho hospodárstva“ (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 91), bod 3.3.2.

⁽¹⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha – Vytváranie únie kapitálových trhov“ (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 64), bod 3.9.

3.12. Investori majú určité práva aj povinnosti, Medzi povinnosti investorov patrí okrem iného povinnosť náležitej starostlivosti, ktorú majú pri sekuritizáciách, do ktorých investujú. V opačnom prípade, keby sa všetka zodpovednosť presunula na orgány dohľadu a orgány správy, vynieslo by to na povrch otázku etického rizika.

3.13. Sekuritizačné transakcie a trhy môžu za určitých okolností obsahovať určité riziká, na ktoré jasne poukázali chyby spravené v minulosti. Dôležité je, aby sa pri oživení, na ktorom sa teraz pracuje, neopakovali chyby z minulosti, čo výslovne uviedla aj Komisia vo svojom investičnom pláne z konca roka 2014. V novom prostredí musí byť jasno, pokiaľ ide o riziko, ktoré s tým môže byť spojené, a o to, kto ho bude znášať. Vďaka harmonizácii noriem vykazovania, poskytovaniu štruktúrovanejších údajov a používaniu záväzných vzorov bude možné zväčšiť dôveru investorov a zlepšiť posudzovanie rizík. Spolu so zlepšovaním kvality údajov to musí prispieť k tomu, aby sa zasahovanie externých agentúr posudzujúcich kredibilitu stalo maximálne nadbytočným.

3.14. Nové pravidlá musia obsahovať zásady bezpečnosti, transparentnosti a vynucovania (presadzovania), čo tiež môže prispieť k dôvere v nové trhy. Vhodne sa musí rozšíriť dohľad a nesmie sa zanedbávať medzinárodný rozmer.

3.15. Výbor tiež víta zásadu, že tieto operácie a trhy budú vyhradené profesionálnym a inštitucionálnym investorom, bankám a iným dlhodobým investorom. V návrhoch sa objavuje názor, že retailoví investori a spotrebitelia nemajú mať prístup k sekuritizáciám. So zreteľom na zložitú problematiku a súvisiace riziká je to správny prístup, ale výbor nalieha, aby sa tento zákaz aj formálne zahrnul do znenia.

3.16. Výbor si dobre uvedomuje, že súčasné znenie sa obmedzuje na presadzovanie harmonizácie niekoľkých ústredných prvkov trhov so sekuritizáciami, a nezameriava sa na ďalšiu harmonizáciu procesov a postupov na týchto trhoch. Všetko úsilie vynakladané v tejto oblasti si zasluhuje veľkú pozornosť, sledovanie a hodnotenie.

3.17. Pokiaľ ide o hodnotenie plánované po 4 rokoch od nadobudnutia účinnosti tejto iniciatívy, výbor je za zavedenie kratšieho obdobia 2 rokov, ak sa majú zabezpečiť maximálne šance na úspech.

3.18. Okrem toho je dôležité, aby európski tvorcovia politiky zohrávali rozhodujúcu úlohu v medzinárodnej diskusii, najmä na rokovaní v Bazileji o vypracovaní prudenciálneho rámca pre jednoduché, transparentné a štandardizované sekuritizácie, aby sa zaručila dostatočná medzinárodná harmonizácia⁽¹⁵⁾.

V Bruseli 20. januára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁵⁾ Konzultácia Bazilejského výboru pre bankový dohľad (BCBS) a Medzinárodnej organizácie komisií pre cenné papiere (IOSCO) o kritériách identifikácie jednoduchých, transparentných a porovnateľných sekuritizácií. Konzultácia prebiehala od 11. decembra 2014 do 13. februára 2015.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre označovanie energetickej účinnosti a zrušuje smernica 2010/30/EÚ“

[COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)]

(2016/C 082/02)

Spravodajca: Emilio FATOVIC

Rada (31. augusta 2015) a Európsky parlament (15. septembra 2015) sa rozhodli podľa článku 194 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre označovanie energetickej účinnosti a zrušuje smernica 2010/30/EÚ“

[COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)].

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 7. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 513. plenárnom zasadnutí 20. a 21. januára 2016 (schôdza z 20. januára) prijal 218 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje návrh Komisie vytvoriť rámec pre označovanie energetickej účinnosti v presvedčení, že ak bude riadne uplatňovaný a doplnený smernicou o ekodizajne, môže mať pozitívny vplyv na životné prostredie, spotrebiteľov, podniky a pracovníkov.

1.2. Výbor sa domnieva, že návrh sa zaoberá hlavnými problémami týkajúcimi sa súčasných právnych predpisov, vrátane ich účinného presadzovania, efektívneho monitorovania trhu a práva spotrebiteľov získavať jasné, zrozumiteľné a porovnateľné informácie. EHSV konkrétne nabáda Komisiu, aby pokračovala v nastúpenej ceste štandardizácie a zjednodušovania energetickej tried pre všetky kategórie výrobkov.

1.3. EHSV súhlasí s použitím nariadenia namiesto smernice s cieľom zabezpečiť účinné a jednotné vykonávanie regulačného aktu na celom európskom území.

1.4. Výbor považuje za správne rozhodnutie vytvoriť databázu výrobkov ako nástroj, ktorý pomôže zvýšiť účinnosť dohľadu nad trhom. EHSV však pokladá za nevyhnutné posilniť kontroly predávaných výrobkov náležitými nástrojmi s cieľom overiť, či vlastnosti výrobku skutočne zodpovedajú vlastnostiam uvedeným na štítku.

1.5. EHSV vyzýva Komisiu, aby vytvorila a financovala štandardné a jednotné postupy odbornej prípravy pre všetkých pracovníkov a iných aktérov zapojených do kontrolnej činnosti a dohľadu nad trhom.

1.6. EHSV súhlasí s rozhodnutím vrátiť sa k predchádzajúcej stupnici od A po G, keďže je zrozumiteľnejšia pre spotrebiteľov, ako aj so zavedením stupnice farieb od zelenej po červenú s cieľom lepšie označiť energetickej účinnosť výrobku.

1.7. Výbor navrhuje vypracovať nový grafický dizajn pre energetickej štítkov s cieľom bojovať proti falšovaniu a vyhnúť sa vzniku nejasností medzi spotrebiteľmi najmä počas prechodného obdobia. EHSV tiež navrhuje ponechať v sivej farbe farebnú stupnicu pre triedy, ktoré ešte neboli obsadené výrobkami existujúcimi na trhu, alebo tam, kde došlo k zmene stupnice, alebo v dôsledku obmedzení vyplývajúcich zo smernice o ekodizajne.

1.8. EHSV navrhuje doplniť nový štítok o ďalšie údaje relevantné pre spotrebiteľov, ako je napr. „minimálna životnosť výrobkov“ a „spotreba energie výrobku počas životného cyklu“ aj vzhľadom na „uhlíkovú stopu“. Tieto informácie sú nevyhnutné na to, aby sa dali z ekonomického hľadiska skutočne porovnať energetické výrobky patriace do rôznych tried, a s cieľom bojovať proti naprogramovanému zastarávaniu výrobkov a odrádzať od neho.

1.9. EHSV sa domnieva, že ak by sa takou kľúčovou záležitosťou, ako je prijatie sankčného režimu, poverili jednotlivé členské štáty, umožnilo by to nejednotné uplatňovanie normy a zmarila by sa výhoda, ktorá vyplýva z voľby nariadenia namiesto smernice.

1.10. Výbor je presvedčený, že Únia v súlade so zásadou subsidiarity musí čo najviac uľahčiť dostupnosť energeticky účinných výrobkov pre chudobnejšie a znevýhodnené sociálne skupiny a bojovať proti „energetickej chudobe“.

1.11. EHSV sa domnieva, že v zmysle zásady „dizajn pre všetkých“, ktorej cieľom je navrhovať výrobky použiteľné pre všetkých, budú musieť byť aj štítky viac zrozumiteľné pre všetkých, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať potrebám ľudí so zdravotným postihnutím.

1.12. Výbor vyzýva Úniu, aby sa snažila zabrániť tomu, že všetky dodatočné náklady podľa nového systému označovania budú automaticky prenesené na maloobchodníkov alebo koncových používateľov.

1.13. EHSV ľutuje, že chýba ad hoc stratégia pre oblasť online obchodu, ktorú naopak považuje za dôležitú, keďže ide o sektor, v ktorom najviac dochádza k porušovaniu súčasných predpisov. Výbor požaduje najmä rýchle opatrenia s cieľom regulovať prípady „internetových bazárov“, kde sa zistili najväčšie porušenia povinnosti uvádzať energetické štítky.

1.14. EHSV konštatuje, že chýbajú ad hoc opatrenia pre „regenerované“ energetické výrobky. EHSV pokladá za potrebné najmä regulovať obchodovanie s týmito výrobkami, najmä ak sa predávajú v špecializovaných predajniach, s cieľom nevytvárať medzery v právnych predpisoch a najmä s cieľom uľahčiť väčšiu integráciu medzi stratégiami na rozvoj ekodizajnu a obehového hospodárstva.

1.15. Výbor žiada Európsku komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť výrobkom dovážaným z tretích krajín s cieľom chrániť európsku výrobu proti prípadnej nekalej konkurencii alebo podvodom v prípadoch evidentného falšovania štítkov.

1.16. EHSV sa domnieva, že Európska únia môže dosiahnuť svoje ciele v oblasti energetickej účinnosti iba prostredníctvom aktívneho zapojenia spotrebiteľov. Preto žiada, aby národné vlády podporovali organizovanú občiansku spoločnosť s cieľom rozvíjať účinnejšie informačné a osvetové činnosti, ktoré by prenikli k čo najväčšej skupine adresátov, vrátane jednotlivých maloobchodníkov.

1.17. Výbor súhlasí s návrhom povinne zahrnúť do reklám energetický štítok pre každý jednotlivý výrobok alebo, ak to nie je možné, aspoň triedu energetickej účinnosti, s cieľom lepšie informovať spotrebiteľov a zvýšiť ich povedomie.

1.18. EHSV sa domnieva, že jeden týždeň na konci prechodného obdobia je príliš krátka lehota na to, aby sa natrvalo prešlo na označenie výrobkov podľa nového systému. Preto žiada predĺžiť ju na 30 dní.

1.19. EHSV vyzýva Komisiu, aby zaujala obozretnejší a opatrnejší prístup k delegovaným aktom. Predovšetkým dúfa, že delegovanie bude jasne vymedzené, že kontrola Parlamentu bude zaručená a najmä, že prijatie delegovaných aktov bude vždy podliehať skutočnej konzultácii a zapojeniu členských štátov, EHSV a zainteresovaných aktérov.

1.20. EHSV považuje za primerané obdobie 8 rokov stanovené na preskúmanie rámca označovania energetickej účinnosti, avšak navrhuje zhodnotiť jeho vplyv v polovici uplatňovania.

1.21. EHSV považuje za nevyhnutné zaviesť jednoznačný a stabilný mechanizmus zmeny stupnice, aby jej ďalšie zmeny, ktoré budú potrebné vzhľadom na technologický rozvoj trhu, boli hospodárne, presné a nespochybniteľné. Navrhuje sa preto pristúpiť k zmene stupnice len vtedy, keď výrobky patriace do energetickej triedy A predstavujú aspoň 20 % trhu.

2. Úvod

2.1. Európska komisia 25. februára 2015 uverejnila balík opatrení „energetická únia“, ktorý pozostáva z troch oznámení:

- Rámcová stratégia odolnej energetickej únie ⁽¹⁾,
- oznámenie o postoji EÚ v súvislosti s globálnou dohodou o klíme,
- oznámenie, ktoré stanovuje opatrenia na dosiahnutie cieľa prepojenia elektrizačných sústav na úrovni 10 % do roku 2020.

2.2. Cieľom stratégie energetickej únie, založenej na holistickom prístupe, je zlepšiť bezpečnosť, udržateľnosť a konkurencieschopnosť zásobovania energiou zameraním sa na päť rozmerov:

- energetická bezpečnosť, solidarita a dôvera,
- plne integrovaný európsky trh s energiou,
- energetická efektívnosť, ktorá pomáha tlmieť dopyt,
- dekarbonizácia hospodárstva,
- výskum, inovácia a konkurencieschopnosť.

2.3. V rámci uvedenej stratégie je vypracované nariadenie, ktorým sa stanovuje rámec pre označovanie energetickej účinnosti, s cieľom zrušiť predchádzajúcu smernicu 2010/30/EÚ ⁽²⁾.

2.4. Nový rámec pre označovanie má svoj pendant v ustanoveniach smernice 2009/125/ES o právnych predpisoch o ekodizajne ⁽³⁾. Člen Komisie zodpovedný za oblasť klímy a energetiky Miguel Arias Cañete sa nazdáva, že spoločnou realizáciou týchto dvoch noriem Európa do roku 2020 ušetrí toľko energie, koľko sa jej každoročne spotrebuje v Taliansku, t. j. 166 miliónov ton ropy, čo bude mať aj veľký vplyv na znižovanie emisií CO₂.

2.5. Nové nariadenie okrem iného zohľadňuje zistenia ex-post hodnotenia platnej legislatívy, výsledky konzultácií uskutočnených medzi občanmi a zainteresovanými stranami, ako aj osobitné posúdenie vplyvu ⁽⁴⁾.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1. Návrh Komisie má prvýkrát formu nariadenia, a nie formu smernice, s cieľom zjednodušiť regulačné prostredie pre členské štáty a hospodárske subjekty, a najmä zabezpečiť jednotné uplatňovanie a presadzovanie zásad stanovených v tomto nariadení v celej Európskej únii.

3.2. Návrh zahŕňa vytvorenie databázy výrobkov s cieľom zvýšiť účinnosť dohľadu nad trhom. Od výrobcov sa bude vyžadovať, aby do tejto databázy vkladali rôzne informácie. Treba zdôrazniť, že ide o informácie, ktoré už v súčasnosti musia na požiadanie poskytovať vnútroštátnym orgánom dohľadu nad trhom. Preto Európska komisia odhaduje, že dodatočné náklady budú pre podniky nepatrné ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Pozri COM(2015) 80 final.

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ z 19. mája 2010 o udávaní spotreby energie a iných zdrojov energetickej významnými výrobkami na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch (Ú. v. EÚ L 153, 18.6.2010, s. 1).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES z 21. októbra 2009 o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energetickej významných výrobkov (Ú. v. EÚ L 285, 31.10.2009, s. 10).

⁽⁴⁾ SWD(2015) 139.

⁽⁵⁾ COM(2015) 341 final, bod 2.3 dôvodovej správy.

3.3. Cieľom návrhu je revidovať existujúcu energetickú stupnicu, zavedenú smernicou 2010/30/EÚ, a to z dvoch dôvodov:

- a) zistilo sa, že stupnica od A+ po A+++ znížila zrozumiteľnosť energetického označenia, a tým aj ochotu spotrebiteľov kupovať energeticky účinnejšie výrobky;
- b) najvyššie energetické triedy sú už nasýtené pre rôzne kategórie výrobkov.

Preto Komisia navrhuje vrátiť sa k predchádzajúcej stupnici od A po G, ktorá je považovaná za zrozumiteľnejšiu, a zmeniť zatriedenie všetkých výrobkov, ktoré sú v súčasnosti na trhu. Triedy A a B budú ponechané neobsadené, aby sa predišlo problému okamžitej saturácie najvyšších tried⁽⁶⁾. Na integráciu a doplnenie sa plánuje aj zaviesť na štítkoch stupnicu farieb od zelenej po červenú na označenie výrobkov viac alebo menej účinných z hľadiska spotreby energie.

3.4. V návrhu sa ustanovuje prechodné obdobie šiestich mesiacov, v ktorom výrobky dostupné v súčasnosti budú k dispozícii s dvojitým štítkom s cieľom riadne vykonať proces zmeny stupnice bez vyvolania ďalšieho zmätku medzi spotrebiteľmi. Okrem toho počas tejto fázy musia členské štáty zorganizovať špecifické osvetové kampane s cieľom informovať spotrebiteľov o novom systéme označovania energetickej účinnosti na štítkoch.

3.5. Podľa Komisie by kontrolné činnosti ako aj vymedzenie sankčného režimu mali zostať v pôsobnosti príslušných členských štátov⁽⁷⁾.

3.6. S cieľom zabezpečiť správne uplatňovanie právnych predpisov má Komisia právomoc prijímať delegované akty. Túto právomoc môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Komisia musí v prípade každého delegovaného aktu zabezpečiť vyváženú účasť zástupcov členských štátov a príslušných zainteresovaných strán, ktorých sa predmetná skupina výrobkov týka. Členské štáty a zainteresované strany budú združené v ad hoc konzultačnom fóre.

3.7. Ďalšie hodnotenie rámca energetického označovania je naplánované po 8 rokoch. Štítky výrobkov, ktoré sa už nachádzajú na trhu, budú preverované každých 5 rokov. Presný časový rámec pre zmenu stupnice výrobkov, ktoré budú uvedené na trh po schválení nariadenia, však zatiaľ stanovený nebol.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. EHSV víta návrh Komisie, ktorý je založený na vedomí, že energetické označovanie má pozitívny vplyv na životné prostredie, spotrebiteľov, na európske podniky a zamestnanosť⁽⁸⁾.

4.2. EHSV prisudzuje novému systému označovania okrem čisto technickej aj dôležitú strategickú úlohu, keďže zasahuje priamo alebo nepriamo do oblasti energetiky, obchodu, technologického rozvoja, životného prostredia a všeobecnejšie aj procesov trvalo udržateľného rozvoja.

4.3. EHSV uznáva, že kladom návrhu je, že sa ním riešia hlavné problémy týkajúce sa súčasných právnych predpisov, hoci v niektorých prípadoch chýbajú väčšie ambície a vízia. Návrh sa zameriava na riešenie bezprostredných a naliehavých problémov, ale nezohľadňuje budúci možný vývoj obchodu a výroby energie.

4.4. Výbor nabáda Komisiu, aby pokračovala v nastúpenej ceste štandardizácie a zjednodušovania energetických tried pre všetky kategórie výrobkov. Zohrá to významnú úlohu pri šírení selektívneho prístupu spotrebiteľov pri nákupe, čo zvýši hodnotu produktov vyššej kvality.

4.5. EHSV súhlasí s rozhodnutím použiť nariadenie namiesto smernice s cieľom zabezpečiť účinné a včasné vykonávanie regulačného aktu jednotne v celej Európe. Selektívne využívanie tohto nástroja má zásadný význam aj z hľadiska úspešného procesu európskej integrácie.

⁽⁶⁾ COM(2015) 341 final, článok 7 ods. 3

⁽⁷⁾ COM(2015) 341 final, článok 4 ods. 5

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ekodizajn výrobkov, ktoré spotrebujú energiu“, [nedostupné v slovenskom znení], (Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004, s. 25).

4.5.1. Výbor podporuje návrh vytvoriť databázu výrobkov ako nástroj, ktorý je nevyhnutný, ak sa má účinne dohľadať na trh. Treba totiž pripomenúť, že v mnohých európskych štátoch spotrebiteľské združenia opakovane poukazovali na problém nedostatočnej implementácie predchádzajúcej smernice 2010/30/EÚ, čo vedie na trhu k výskytu výrobkov bez označenia spotreby energie. Je to nevyhnutné aj na to, aby sa zabezpečili rovnaké podmienky hospodárskej súťaže medzi produktmi v rámci vnútorného trhu.

4.6. EHSV sa však domnieva, že vytvorenie databázy výrobkov je dôležité, ale nie rozhodujúce v rámci správneho dohľadu nad trhom a dúfa, že zodpovedné orgány dohľadu posilnia kontroly predávaných výrobkov náležitými nástrojmi, aby sa zistilo, či vlastnosti výrobku skutočne zodpovedajú vlastnostiam uvedeným na štítku.

4.7. Výbor vzhľadom na veľmi odbornú povahu kontrolnej činnosti a dohľadu nad trhom vyzýva Komisiu, aby vytvorila štandardné a jednotné postupy odbornej prípravy pre pracovníkov a iných aktérov zapojených do dohľadu nad trhom a jeho kontroly, a vyčlenila osobitné finančné zdroje, aby sa zabezpečilo, že sa nariadenie bude dať implementovať vo všetkých členských štátoch dostatočne rýchlo a efektívne.

4.8. EHSV súhlasí s rozhodnutím vrátiť sa k predchádzajúcej stupnici od A po G, keďže je zrozumiteľnejšia pre spotrebiteľov. Zdôrazňuje napríklad, že medzi chladničkou triedy A++ a chladničkou triedy A+ existuje rozdiel v spotrebe energie vo výške 42 %, hoci súčasný systém označovania neumožňuje, aby si človek okamžite uvedomil rozdiel v energetickej účinnosti a nákladoch. To znamená, že pre určité kategórie výrobkov platí zásada „kto zaplatí viac, ten viac ušetrí“, čo umožňuje spotrebiteľom amortizovať náklady za výrobky vyššej kategórie rýchlejšie. To si však vyžaduje, aby štítky boli jasné, zrozumiteľné a porovnateľné.

4.9. EHSV sa domnieva, že prvoradým cieľom tohto návrhu je jeho jednotné uplatňovanie na európskej úrovni, ale ak sa takou kľúčovou záležitosťou, ako je prijatie sankčného režimu, poveria jednotlivé členské štáty, umožní sa tým nejednotné uplatňovanie normy a zmarí sa výhoda, ktorá vyplýva z voľby nariadenia namiesto smernice.

4.10. EHSV sa nazdáva, že takto štruktúrovaný nový systém označovania dokáže zabezpečiť tieto aspekty:

4.10.1. Spotrebiteľia získajú presnejšie, relevantné a porovnateľné informácie o energetickej účinnosti a spotrebe všetkých výrobkov predávaných v EÚ, čo im umožní prijímať informované, z dlhodobého hľadiska nákladovo efektívne rozhodnutia o kúpe, ako aj environmentálne šetrné užívanie.

4.10.2. Zlepší sa voľný pohyb výrobkov a zároveň sa zabezpečia rovnaké podmienky. Tým sa posilní konkurencieschopnosť európskych podnikov, ktoré sa podnietia k inovácii a získajú výhodu prednostného vstupu na trh pred podnikmi z tretích krajín a možnosť zvýšiť ziskové rozpätie.

4.10.3. Zvýši sa úroveň zamestnanosti za predpokladu, že európske podniky sa zaviazajú, že nebudú ďalej premiestňovať svoju výrobu, čo nepriamo povedie k oživeniu európskej výroby a domácej spotreby.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. EHSV sa domnieva, že nový systém označovania je lepší než súčasné predpisy, ale neuspokojuje všetky požiadavky spotrebiteľov, pokiaľ ide o poskytnuté informácie. V tejto súvislosti sa odporúča, aby boli na štítku zahrnuté aj iné údaje ako napr. „minimálna životnosť výrobkov“⁽⁹⁾ a „spotreba energie výrobku počas životného cyklu“, a to aj vzhľadom na „uhlíkovú stopu“. Tieto informácie sú nevyhnutné na to, aby sa dali z ekonomického hľadiska skutočne porovnať energetické výrobky patriace do rôznych tried, a to s cieľom bojovať proti naprogramovanému zastarávaniu výrobkov a odrádzať od neho.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Životnosť výrobkov a informácie pre spotrebiteľov“ (Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 23).

5.1.1. Ďalšie informácie, ktoré sú užitočné, ale nie nevyhnutné pre spotrebiteľov, ako napríklad dodatočné náklady na energiu vznikajúce užívaním produktov v domácej automatizácii, môžu byť dostupné prostredníctvom špecifickej webovej stránky o energetickej účinnosti výrobkov alebo kódu QR, ktorý by bol súčasťou štítku, aby bol každý výrobok ľahko dostupný z tabletu a smartfónu, podľa vzoru iných obchodných výrobkov na podobné účely, v kontexte uváženého rozvoja akčného plánu „internet vecí“⁽¹⁰⁾.

5.2. Výbor navrhuje vypracovať nový grafický dizajn pre energetický štítok s cieľom bojovať proti falšovaniu a vyhnúť sa nejasnostiam medzi spotrebiteľmi najmä počas prechodného obdobia. EHSV tiež navrhuje ponechať v sivej farbe stupnicu neobsadených tried výrobkov existujúcich na trhu tak, aby neodrádzala spotrebiteľov od nákupu. To bude potrebné vykonať jednak pre najnižšie triedy, z ktorých boli výrobky stiahnuté z trhu podľa smernice o ekodizajne, jednak pre najvyššie triedy, ktoré ešte stále nie sú obsadené výrobkami na trhu alebo sú prázdne v dôsledku zmeny stupnice.

5.3. EHSV pripomína Komisii, čo už uviedol v stanovisku TEN/516⁽¹¹⁾, a to najmä problém energetickej chudoby, ktorá postihuje viac ako 50 miliónov občanov v celej EÚ. To znamená, že Únia v súlade so zásadou subsidiarity, musí čo najviac uľahčiť dostupnosť energetickejšie výrobky pre chudobnejšie a znevýhodnené sociálne skupiny. Zároveň musí Európska únia vyvinúť úsilie, aby všetky dodatočné náklady podľa nového systému označovania neboli automaticky prenesené na maloobchodníkov alebo koncových používateľov.

5.3.1. V mnohých európskych štátoch už boli úspešne zavedené osvedčené postupy v oblasti subsidiarity a dostupnosti energetických výrobkov. Zahŕňajú aj možnosť v daňovom priznaní odpočítať náklady na energetické výrobky vyššej triedy. EHSV však dúfa, že okrem vnútroštátnych osvedčených postupov, ktoré sú rozhodne užitočné a dôležité, Európska únia a najmä Európska rada si uvedomia význam otázky energetickej účinnosti, dajú zásade subsidiarity skutočne konkrétnu podobu a vyvinú úsilie na vytvorenie jednotnej stratégie s cieľom zapojiť všetkých občanov do „energetickej revolúcie“.

5.4. EHSV sa domnieva, že v zmysle zásady „dizajn pre všetkých“, ktorej cieľom je navrhovať výrobky použiteľné všetkými osobami, by aj štítky mali byť viac „zrozumiteľné pre všetkých“, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať potrebám ľudí so zdravotným postihnutím.

5.5. EHSV ľutuje, že chýba osobitná stratégia pre oblasť online obchodu, ktorého obrat sa neustále zvyšuje a ktorý je v súčasnosti jednou z oblastí, kde sa porovnateľnosť výrobkov a najmä trhový dohľad zdajú byť najviac komplexné a zložité. Podľa strediska na monitorovanie trhu MarketWatch len 23 % online výrobkov je označených správnym štítkom. To predstavuje rušivý trhový faktor, ktorý zjavne poškodzuje podniky a spotrebiteľov.

5.5.1. Výbor konštatuje, že platné delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 518/2014, pokiaľ ide o označovanie energetickejšie významných výrobkov na internete štítkami, ktoré nadobudlo platnosť 1. januára 2015, nebolo náležite zosúladené s novým navrhovaným nariadením. To okrem iného stanovuje, že označenie je povinné len pre nové výrobky, a nie pre tie, ktoré sú už v predaji, pri ktorých sa štítok používa len na dobrovoľnom základe. Navyše nerieši problém „internetových bazárov“, kde spotrebiteľ často nevedome kúpi tovary ponúkané na predaj tretími stranami a za ktorých nepravdivé alebo chybné reklamy webová lokalita nenesie zodpovednosť.

5.6. EHSV konštatuje, že ani súčasný ani nový systém označovania sa nezaobrá témou „regenerovaných“ energetických výrobkov. V tejto súvislosti sa domnieva, že je potrebné a odôvodnené regulovať obchodovanie s týmito výrobkami, najmä pokiaľ ide o výrobky, ktoré sa predávajú v špecializovaných predajniach, s cieľom vyplniť medzery v regulácii a najmä s cieľom uľahčiť väčšiu integráciu medzi smernicou o ekodizajne a oznámením Komisie „Smerom k obehovému hospodárstvu“⁽¹²⁾. EHSV pripomína aj postoje, ktoré zaujal v minulosti proti „plánovanému zastarávaniu“ a podporuje uvádzanie odolnejších výrobkov s dlhšou trvácnosťou na trh⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Internet vecí – akčný plán pre Európu“ (Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 116).

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Koordinovaná európska činnosť s cieľom zabrániť energetickej chudobe a bojovať proti nej“ (Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 21).

⁽¹²⁾ COM(2014) 398 final. Stanovisko EHSV na tému „Obehové hospodárstvo v EÚ“ (Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 91).

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 9.

5.7. EHSV žiada Európsku komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť výrobkom dovážaným z tretích krajín s cieľom chrániť európsku výrobu pred prípadnou nekalou konkurenciou. Výbor osobitne vyzýva Komisiu, aby usporiadala rozsiahlu kampaň proti falšovaniu značiek s cieľom sťažiť ich falšovanie, posilniť kontrolu subjektívneho a objektívneho súladu, a ak sa zistí evidentné falšovanie, potrestať dovozcu stiahnutím výrobku z trhu.

5.8. EHSV zdôrazňuje, že osвета o nákupe a informované používanie výrobkov sú rozhodujúcimi faktormi pre dosiahnutie cieľov, ktoré si Európska únia stanovila v oblasti energetickej účinnosti. Členské štáty sú právom vyzvané, aby zohrávali kľúčovú úlohu v ad hoc kampaniach na zvyšovanie informovanosti a povedomia. EHSV však vyzýva na aktívne zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti na vnútroštátnej i európskej úrovni v záujme účinnejšej komunikácie, ktorá by prenikla k čo najväčšej skupine adresátov⁽¹⁴⁾, vrátane jednotlivých maloobchodníkov.

5.8.1. Výbor podporuje návrh Komisie povinne zahrnúť do reklám energetickej štitok pre každý jednotlivý výrobok, alebo, ak to nie je možné, aspoň triedu energetickej účinnosti, s cieľom informovať a zvýšiť povedomie spotrebiteľov pri kúpe a vedomom používaní energetickej výrobkov⁽¹⁵⁾.

5.9. EHSV zdôrazňuje potrebu preskúmať niektoré aspekty prechodného obdobia potrebné na zmenu zatriedenia výrobkov. V nariadení sa totiž stanovuje, že po uplynutí prechodného obdobia trvajúceho 6 mesiacov je jeden týždeň dostatočná lehota na prechod zo systému dvojitého označovania na systém, v rámci ktorého zostávajú na trhu výlučne výrobky označené podľa nového systému. Hrozí, že táto lehota bude príliš krátka a nerealistická, preto žiada predĺžiť ju na 30 dní, ktoré sa bežne poskytujú podnikom na inventarizáciu výrobkov.

5.10. EHSV vyzýva Komisiu, aby zaujala obozretnejší a opatrnejší prístup k delegovaným aktom. Predovšetkým dúfa, že delegovanie bude jasne vymedzené, že kontrola Parlamentu bude zaručená, a najmä, že prijatie delegovaných aktov bude vždy podliehať skutočnej konzultácii a zapojeniu členských štátov, EHSV a zainteresovaných aktérov⁽¹⁶⁾.

5.11. EHSV podporuje vytvorenie ad hoc konzultačného fóra s cieľom nadviazať štruktúrovaný dialóg medzi Komisiou, členskými štátmi a zainteresovanými stranami.

5.12. EHSV považuje za primerané obdobie 8 rokov stanovené na preskúmanie rámca označovania, hoci odporúča dôkladné posúdenie v strednodobom horizonte, aby sa komplexne zhodnotil jeho vplyv a skutočný stav implementácie. Táto iniciatíva je obzvlášť náležitá, pretože v súčasnom návrhu sa zamýšľa prejsť zo smernice na nariadenie.

5.13. EHSV považuje za nevyhnutné zaviesť jednoznačný a stabilný mechanizmus na zmenu stupnice, aby jej ďalšie zmeny, ktoré budú potrebné vzhľadom na technologický rozvoj trhu, boli hospodárne, presné a nespochybniteľné. V tejto súvislosti považuje za potrebné pristúpiť k zmene stupnice v prípade skutočnej potreby a len vtedy, keď výrobky patriace do energetickej triedy A predstavujú aspoň 20 % trhu.

V Bruseli 20. januára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ Štúdia EHSV o úlohe občianskej spoločnosti pri vykonávaní smernice EÚ o energii z obnoviteľných zdrojov. Hlavný koordinátor: Lutz Ribbe, január 2015.

⁽¹⁵⁾ COM(2015)341 final, odôvodnenie 10 a článok 3 ods. 3 písm. a).

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Delegované akty“ (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 145).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Otvorenie verejnej konzultácie o novej koncepcii trhu s energiou“

[COM(2015) 340 final]

(2016/C 082/03)

Spravodajca: Lutz RIBBE

Európska komisia sa 15. júla 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Otvorenie verejnej konzultácie o novej koncepcii trhu s energiou“

[COM(2015) 340 final].

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 513. plenárnom zasadnutí 20. a 21. januára 2016 (schôdza z 20. januára) prijal 212 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 7 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta oznámenie a podporuje mnohé z návrhov, ktoré sú v ňom obsiahnuté a ktoré sú logickým vyústením úvah o Európskej energetickej únii.

1.2. Navrhované zlepšenia trhov, vrátane vnútrodného obchodovania, zrušenia nariadení, ktoré narušajú hospodársku súťaž, reakcie na strane spotreby a vytvorenia správnych cenových signálov sú v podstate správne a dôležité opatrenia pre novú koncepciu trhu s energiou, ktorý sa bude v budúcnosti viac zameriavať na osobitné stránky energie vyrobenej decentralizovane z variabilných obnoviteľných zdrojov.

1.3. Spoľahlivé a cenovo prijateľné zásobovanie podnikov a domácností (čistou) energiou je nevyhnutným základom pre hospodárstvo a ľudí v modernej spoločnosti. Energetický systém je preto v zásade úlohou celej spoločnosti, a na jej splnenie je potrebná správna rovnováha medzi trhom a reguláciou. O tejto otázke sa doteraz na politickej úrovni dostatočne nediskutovalo, a to ani v tomto oznámení.

1.4. Cieľ dodávok energie z nízkouhlíkových zdrojov s vysokým podielom energie z regulovateľných obnoviteľných zdrojov možno z krátko- až strednodobého hľadiska dosiahnuť len vtedy, ak budú všetkým účastníkom trhu (aj novým) k dispozícii dostatočné možnosti na pružnosť, ako sú postačujúce akumulčné kapacity, spotrebiteľsky vhodné flexibilné alternatívy na strane dopytu, ako aj flexibilné technológie na výrobu elektrickej energie (napr. kombinovaná výroba tepla a elektriny) a tiež dostatočne vybudované a prepojené infraštruktúry na distribúciu elektrickej energie, ak budú spotrebiteľia dostatočne, včas a správne informovaní, ak sa im umožní využiť vlastné odbytové príležitosti a ak sa vyplatia potrebné investície do technológií a infraštruktúry. Nič z toho v súčasnosti neplatí.

1.5. Cenové signály sú dôležité, pretože transformácia terajšieho systému si bude vyžadovať vysoké investície. Pri aktuálnych cenách na burze – 30 alebo 40 EUR/MWh – nie sú investície refinancovateľné, bez ohľadu na to, či ide o investície do nových kapacít na výrobu elektrickej energie alebo akumulčných technológií. Takéto ceny na burze možno dosiahnuť len vďaka tomu, že sa okrem iného dostáva na trh množstvo elektriny z odpísaných elektrární a poskytujú sa dotácie na elektrinu vyrobenú z uhlia, jadrovej energie a energie z obnoviteľných zdrojov. Aktuálne ceny na burze teda neodrážajú ani len skutočnú štruktúru nákladov. Pre dotácie a nadmernú reguláciu sprostredkujú burzové ceny elektrickej energie pokrivený obraz skutočných nákladov na ňu. Iba s realistickými a transparentnými cenami je možné dosiahnuť správne signály, pokiaľ ide o potrebné vysoké investície na transformáciu existujúceho systému.

1.6. Pri cenotvorbe sú preto potrebné úplne nové prístupy, aby sa vytvoril hospodársky základ pre žiadanú novú kvalitu siete (vrátane akumulácie energie a riadenia zaťaženia). Jeden z prístupov by spočíval vo väčšom zameraní regulačných predpisov na žiadané novinky a v lepšom hodnotení stability systému.

1.7. Ceny musia v budúcnosti odrážať skutočné celkové náklady na výrobu elektrickej energie, zásobovanie elektrickou energiou a likvidáciu odpadu, pričom k tomu patria aj negatívne externé vplyvy (napr. znečistenie CO₂). Musí sa dosiahnuť realistická cenotvorba. K tomu patrí aj to, že Komisia prispôsobí svoj vlastný systém poskytovania finančnej pomoci a že sa odstráni pretrvávajúce štátom stanovené pevné ceny. Komisia v tejto oblasti zatiaľ nepredložila žiadnu ucelenú koncepciu.

1.8. Veľká technická výzva nového energetického systému spočíva predovšetkým v tom, že spotrebiteľ nebude v budúcnosti dostávať centralizovane riadenú elektrickú energiu dodávanú veľkými elektrárňami (princíp „zhora nadol“), ale že z mnohých decentralizovaných, čiastočne variabilných obnoviteľných zdrojov energie vzniknú nové „výrobné a zásobovacie ostrovy“, ktoré musia byť navzájom poprepájané („zdola nahor“), a v rámci ktorých bude zohrávať mimoriadnu úlohu riadenie zaťaženia (vrátane akumulácie energie), ako aj miestny a regionálny odbyť.

1.9. EHSV viackrát zdôraznil, že v takýchto nových, decentralizovaných energetických systémoch spočívajú príležitosti, a to nielen pokiaľ ide o akceptáciu potrebných štrukturálnych zmien verejnosťou a nevyhnutné investície⁽¹⁾. Takisto môžu v rámci regionálneho hospodárstva vzniknúť nové perspektívy a nové možnosti vytvárania pridanej hodnoty mimo doteraz známych štruktúr. Prostredníctvom nových technológií bude možné nanovo prepojiť regionálny rozvoj a energetickú politiku. Prepojené zásobovacie ostrovy pritom prispievajú k zlepšeniu bezpečnostnej situácie s ohľadom na útoky na kritickú infraštruktúru.

1.10. Je potrebné, aby Komisia premyslela systém obchodovania na základe požadovanej energetickej infraštruktúry a nesnažila sa o vykonanie nevyhnutných zmien energetickej infraštruktúry tak, aby boli kompatibilné s terajším systémom obchodovania. Musí aj spoločne so všetkými účastníkmi trhu zvážiť, aké zmeny energetickej infraštruktúry a systému obchodovania by vytvorili predpoklady pre vznik diverzifikovanejšieho, flexibilnejšieho, nákladovo účinnejšieho systému zásobovania energiou, ktorý by bol väčšmi zameraný na spotrebiteľov.

1.11. EHSV víta nielen názory Komisie týkajúce sa novej rozmanitosti hráčov, ale považuje za oveľa nevyhnutnejšie zapojiť spotrebiteľov (t. j. podniky, občanov, verejné služby atď.) do výroby a priameho miestneho resp. regionálneho odbytu. Ak sa podniky, občania alebo mestské podniky služieb dnes rozhodnú, že budú využívať energetické potenciály, ktoré sú k dispozícii na miestnej alebo regionálnej úrovni, napríklad v podobe spoločne organizovaných solárnych zariadení alebo veterných elektrární, tak by malo byť využívanie a/alebo priamy odbyť získanej energie bez zapojenia búrz či obchodníkov pre ne oveľa ľahšie než doteraz. Aj tu však dokument Komisie ponecháva otvorené mnohé otázky.

1.12. Komisia opakovane zdôraznila, že existujú prekážky pre obnoviteľné zdroje energie, ktoré treba odstrániť, na čo je potrebná regionalizovaná podpora obnoviteľných zdrojov prispôbená trhu. EHSV zastáva rovnaký názor, ale upozorňuje, že samotné rozšírenie trhu a obmedzená regulácia nepovedú k zvýšeniu výroby energie z obnoviteľných zdrojov. V predložennom oznámení sa však bohužiaľ nespomína, aké má Komisia v tejto otázke konkrétne predstavy.

2. Obsah a kontext oznámenia Komisie

2.1. Junckerova Komisia vo svojich politických usmerneniach označila za jeden zo strategických cieľov vytvorenie odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti klímy.

⁽¹⁾ Pozri štúdiu EHSV s názvom „Zmeniť budúcnosť energetiky: občianska spoločnosť ako hlavný aktér pri výrobe energie z obnoviteľných zdrojov“ (EESC-2014-04780-00-04-TCD-TRA)

2.2. Túto ambíciu potvrdil aj Pracovný program Komisie na rok 2015 ⁽²⁾ a ďalej bola rozpracovaná v Rámцovej stratégii odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy ⁽³⁾. Okrem spoľahlivých a cenovo dostupných dodávok energie ide o vytvorenie udržateľného energetického systému, ktorý neovplyvňuje klímu a je charakterizovaný intenzívnou hospodárskou súťažou a inováciami. V rámci stratégie sa osobitne vyzdvihuje aktívna úloha občanov pri transformácii energetického systému. Dôležitým krokom na dosiahnutie týchto cieľom je prebudovanie trhu s energiou, predovšetkým s elektrickou energiou.

2.3. Proces konzultácií, ktorý Komisia iniciovala prostredníctvom tohto oznámenia, má prispieť k popasovaniu s množstvom závažných výziev, ktorým čelí vybudovanie udržateľného energetického systému.

2.4. Európska komisia tieto výzvy spája s tým, že „aktuálny trhový model pochádza z čias, keď bolo hlavným cieľom, aby veľké centralizované elektrárne (zväčša na fosílné palivá) zásobovali potrebnou elektrinou každú domácnosť a podnik v určitej oblasti – obyčajne v členskom štáte. V tomto modeli bola úloha odberateľov (domácností, podnikov a priemyslu) skôr pasívna.“ Komisia sa snaží o „hlbkovú transformáciu európskeho energetického systému“, v ktorom sa decentralizovaná výroba bude silno opierať o variabilné zdroje energie, na ktorom sa bude podieľať viac hráčov s meniacimi sa trhovými rolami, a kde bude novou a centrálnou výzvou riadenie zaťaženia.

2.5. Komisie uvádza tieto špecifické výzvy:

- cenotvorba a investičné stimuly na rozdrobených trhoch,
- pretrvávajúce národné regulácie cien a prístupu na trh, ako aj ďalšie zásahy do trhu v členských štátoch,
- nedostatočná pružnosť trhov na strane ponuky a dopytu s ohľadom na zvyšovanie podielu energie z obnoviteľných zdrojov a zásadu „efektívnosti na prvom mieste“,
- nedostatočné možnosti na aktívne zapojenie občanov do budúcej podoby energetiky.

2.6. Komisia stanovuje sériu opatrení na to, ako sa vysporiadať s týmito výzvami:

- vytvorenie flexibilného cezhraničného krátkodobého trhu s elektrickou energiou (vnútrodené obchodovanie),
- vysielanie dlhodobých cenových signálov prostredníctvom európskeho trhu s CO₂,
- dokončenie chýbajúcich prepojení infraštruktúry,
- regionalizovaná podpora obnoviteľných zdrojov prispôbená trhu,
- prepojenie veľkoobchodného a maloobchodného trhu na posilnenie cenových signálov pre koncových spotrebiteľov,
- zrušenie cenovej regulácie na maloobchodnom trhu a odstránenie prekážok v prístupe na trh pre agregátorov a ďalších účastníkov trhu,
- regionálna koordinácia energetickej politiky,
- európska a regionálna koordinácia regulátorov energetického trhu a prevádzkovateľov sietí,

⁽²⁾ COM(2014) 910 final zo 16. 12. 2014.

⁽³⁾ COM(2015) 80 final zo 25. 2. 2015.

- prispôsobenie posudzovania primeranosti energetických systémov s ohľadom na národnú a európsku bezpečnosť dodávok,
- rámec na cezhraničné otvorenie kapacitných mechanizmov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Na dosiahnutie cieľov Európskej energetickej únie budú potrebné mnohé zásadné zmeny, okrem iného je podľa Komisie nutné hĺbkové pretvorenie trhu s elektrinou.

3.2. Verejnosť tieto zmeny dostatočne prijme len vtedy, ak sa uskutočnia intenzívne a dobre organizované konzultácie so zúčastnenými stranami a občianskou spoločnosťou a ak budú tieto strany pri tom akceptované nielen ako konzultovaní, ale aj ako aktívne rokujúci partneri.

3.3. Ako by mal vyzeráť tento proces, načrtol EHSV vo svojej štúdii ⁽⁴⁾ k hodnoteniu konzultácií Európskej komisie so zúčastnenými stranami. Rovnako poukazuje aj na svoju iniciatívu európskeho dialógu o energetike.

3.4. Navrhované zlepšenia trhov, vrátane vnútrodenného obchodovania, zrušenia nariadení, ktoré narúšajú hospodársku súťaž a bránia jej, riadenia zaťaženia a vytvorenia správnych cenových signálov sú správne a dôležité opatrenia pre novú koncepciu trhu s energiou, ktorý sa bude v budúcnosti viac zameriavať na osobitné stránky energie vyrobenej decentralizovane z variabilných obnoviteľných zdrojov. Len tak možno dosiahnuť ciele európskej energetickej únie, ktoré EHSV víta, a zaručiť pre domácnosti a hospodárstvo dodávky elektrickej energie, ktoré budú nákladovo efektívne, ekologicky neškodné, spoľahlivé a cenovo dostupné.

3.5. EHSV zdôrazňuje osobitný význam vnútrodenného obchodovania pre organizáciu zmysluplného obchodu s elektrickou energiou z variabilných obnoviteľných zdrojov.

3.6. Výbor víta, že v oznámení sa znovu opisujú základné zásady „nového energetického systému“. Považuje ich za správny signál pre všetkých účastníkov trhu a celú spoločnosť. Medzi ne patria:

- základná zásada „efektívnosť na prvom mieste“;
- vízia dodávok energie, ktorá nepochádza z fosílnych palív ⁽⁵⁾,
- uznanie, že v budúcnosti bude posilnená decentralizovaná výroba elektrickej energie z variabilných zdrojov,
- význam riadenia zaťaženia a akumulácie energie v budúcom energetickom systéme,
- uznanie meniacej sa úlohy spotrebiteľov, ktorí sa stávajú aktívnymi konzumentmi, ako aj výrobcami a poskytovateľmi systémových služieb ⁽⁶⁾.

3.7. Spoľahlivé a cenovo prijateľné zásobovanie podnikov a domácností čistou energiou je nevyhnutným základom pre hospodárstvo a ľudí v modernej spoločnosti. Energetický systém je preto v zásade úlohou celej spoločnosti, a na jej splnenie je potrebná správna rovnováha medzi trhom a reguláciou. O tejto otázke sa doteraz na politickej úrovni dostatočne nediskutovalo, a to ani v tomto oznámení. Napríklad o otázke, či by prenosové a distribučné siete – podobne ako diaľnice, železničná sieť alebo zásobovanie vodou – nemali byť radšej prenechané verejným orgánom, sa síce nerozhoduje v Bruseli, ale aj tak možno o nej diskutovať. Súčasťou energetickej politiky je stanovenie jasných rámcových podmienok a regulačného dohľadu. To znamená aj ochranu spotrebiteľov a osobitne zraniteľných sociálnych skupín.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 57.

⁽⁵⁾ Pozri COM(2011) 885 final.

⁽⁶⁾ Pozri TEN/578 – Vytváranie nového prístupu s dôrazom na spotrebiteľov energie, pozri stranu 22 Ú. v.

3.8. EHSV chce upustiť od pozitívneho komentovania mnohých správnych opatrení, ktoré predstavila Komisia, vrátane jej kritického postoja ku kapacitným rezervám. Skôr by sa malo uviesť zopár úvah týkajúcich sa otázok, ktoré podľa jeho názoru Komisia v oznámení spomenula len stručne alebo im neprisuduje dostatočný význam.

4. Osobitné pripomienky

4.1. EHSV úplne súhlasí s Komisiou v tom, že je potrebná „hlbková transformácia európskeho energetického systému“. Prístupy k riešeniam predstavené v oznámení však podľa výboru nepredstavujú ani tak „hlbkovú transformáciu“, ako skôr prispôsobenie resp. doplnenie terajšieho systému.

4.2. EHSV chce upozorniť osobitne na to, že „hlbková transformácia“ nemôže spočívať len v prepojení národných systémov do európskej siete, zreformovaní terajších trhov a obchodných systémov a zásadnom zvýšení podielu energie z obnoviteľných zdrojov. Oveľa potrebnejšie je vymyslieť a vybudovať úplne nový energetický systém s rozmanitejšími a decentralizovanejšími hráčmi. To znamená nielen posilnenie existujúcich prenosových a distribučných sietí, ale aj ich vybavenie novou, technologicky náročnejšou infraštruktúrou. Táto nová sieť by mala mať čiastočne úplne nové a rozmanitejšie štruktúry obchodovania, prepojenia a odbytu. Terajšie klasické zdroje energie v nej budú zohrávať preklenujúcu úlohu.

4.3. Cieľ dodávok energie z bezuhlíkových zdrojov s vysokým podielom energie z regulovateľných zdrojov možno z krátko- až strednodobého hľadiska dosiahnuť len vtedy, ak:

- a) budú všetkým účastníkom trhu (aj novým) k dispozícii dostatočné možnosti na pružnosť, ako sú dostatočné akumulčné kapacity, spotrebiteľsky vhodné flexibilné alternatívy na strane dopytu, ako aj flexibilné technológie na výrobu elektrickej energie (napr. kombinovaná výroba tepla a elektriny);
- b) budú spotrebiteľia dostatočne, včas a správne informovaní;
- c) sa spotrebiteľom umožní využiť vlastné odbytové príležitosti;
- d) bude k dispozícii dostatočne vybudovaná a prepojená infraštruktúra na distribúciu elektrickej energie;
- e) sa vyplatia potrebné investície do technológií a infraštruktúry.

Nič z toho v súčasnosti neplatí.

4.4. Cenové signály a investičné impulzy

4.4.1. Komisia vyzdvihuje význam cenových signálov, ktoré majú povzbudiť spotrebiteľov k tomu, aby zohrávali aktívnu úlohu na trhu s energiou a dávať podnikom impulzy k tomu, aby investovali do nových energetických technológií s nízkym objemom emisií. Takéto cenové signály sú dôležité, pretože transformácia terajšieho systému si bude vyžadovať vysoké investície. Pri terajších cenách na burze – 30 alebo 40 EUR/MWh – nie sú investície refinancovateľné, bez ohľadu na to, či ide o investície do nových kapacít na výrobu elektrickej energie alebo akumulčných technológií. Takéto ceny na burze možno dosiahnuť len vďaka tomu, že sa okrem iného dostáva na trh množstvo elektriny z odpísaných elektrární a poskytujú sa dotácie na elektrinu vyrobenú z uhlia, jadrovej energie a energie z obnoviteľných zdrojov. Aktuálne ceny na burze teda neodrážajú skutočnú štruktúru nákladov. Pre dotácie a nadmernú reguláciu sprostredkujú burzové ceny elektrickej energie pokrivený obraz skutočných nákladov na ňu. Iba s realistickými a transparentnými cenami je možné dosiahnuť správne signály, pokiaľ ide o potrebné vysoké investície na transformáciu existujúceho systému.

4.4.2. V oznámení Komisie sa pripisuje len malý význam tomu, aký dopad má špecifická štruktúra nákladov na energiu z obnoviteľných zdrojov: v prípade nulových medzných nákladov pri energii z obnoviteľných zdrojov a zariadeniach na akumuláciu elektrickej energie už nevychádzajú z veľkoobchodných trhov žiadne pozitívne cenové signály. To má dva dôsledky. Po prvé: ak z veľkoobchodných cien nevychádzajú žiadne signály pre krátkodobé pridelenie elektrickej energie, treba ich vytvoriť iným spôsobom, teda napr. prostredníctvom dotácií. Po druhé: nulové medzné náklady si vyžadujú úplne nové mechanizmy refinancovania pre energiu z variabilných obnoviteľných zdrojov a tiež pre zariadenia na akumuláciu elektrickej energie.

4.4.3. Pri cenotvorbe sú preto potrebné úplne nové prístupy, aby sa vytvoril hospodársky základ pre žiadanú novú kvalitu siete (vrátane akumulácie energie a riadenia zaťaženia). Jeden z prístupov by mohol spočívať v tom, že by sa pozornosť zamerala na novú formu regulovaných zložiek cien pre koncových spotrebiteľov, predovšetkým vo vzťahu k sadzbe dane z elektrickej energie a poplatku za používanie sústavy. Je potrebné preveriť nové členenie financovania spoločných nákladov v energetickom systéme.

4.4.4. Ak majú ceny presne odrážať všetky náklady na dodávky elektrickej energie, je podľa EHSV nutné, aby Komisia zaistila v rámci harmonizovaného postupu v celej EÚ jasnú transparentnosť nákladov. Zistené a porovnateľné náklady by mali odrážať skutočné celkové náklady na výrobu elektrickej energie, dodávky elektrickej energie a likvidáciu odpadu. Tieto výkazy nákladov musia obsahovať aj negatívne externé vplyvy (napr. znečistenie CO₂) a dotácie. EHSV poukazuje v tejto súvislosti na svoje predchádzajúce stanoviská⁽⁷⁾ a vyjadrenia a naďalej dôrazne požaduje, aby Komisia splnila svoj sľub a do cien internalizovala celkové náklady (vrátane externalít) počnúc výrobou až po likvidáciu odpadu a nepripustila žiadnu priamu ani nepriamu súťaž o dotácie medzi rôznymi zdrojmi energie.

4.4.5. Popri skutočných nákladoch by mali byť rámcové podmienky zostavené tak, aby ceny zohľadňovali tiež dostupnosť služby, ako je predchádzanie klimaticky škodlivým emisiám resp. vytvorenie potrebných kvalitných pracovných miest. Ceny musia odrážať skutočnosť, že existujú časové úseky s veľkou ponukou a malým dopytom alebo naopak s veľkým dopytom a slabšou ponukou. Len vtedy, ak budú ceny ponúkať pravdivý obraz nákladov a služieb a ich zníženie v plnom rozsahu pocítia koncoví zákazníci, dôjde k úpravám, ktoré Komisia požaduje, ako je riadenie zaťaženia, flexibilnejšie elektrárne a akumulačné zariadenia.

4.4.6. EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že regulované ceny treba odstrániť. Je správne umožniť voľnú cenotvorbu tak smerom nahor, ako aj smerom nadol. Vyvoláva to potrebné reakcie trhu a podporuje možnosti flexibility, ako je riadenie zaťaženia a akumulácia energie. EHSV vidí v ustanoveniach usmernení EÚ týkajúcich sa štátnej pomoci, podľa ktorých nemožno poskytovať finančnú pomoc v čase záporných cien energie, veľký zásah do trhu, ktorý jednostranne nepriaznivo ovplyvňuje obnoviteľné zdroje energie a zvyhodňuje ekologicky škodlivé technológie s vyššími medznými nákladmi. Súčasná štátna pomoc vyvažuje nedostatočne fungujúce cenové signály, predovšetkým na základe chýbajúcej internalizácie externých nákladov. Odstrániť to môže sama Komisia reformou svojich usmernení o štátnej pomoci. EHSV očakáva od Komisie koncepciu, ktorou by sa riešili príčiny záporných cien energie a zároveň sa dosiahlo, že sa v dlhodobom časovom horizonte štátna pomoc stane zbytočnou.

4.4.7. V dokumente Komisie sa uvádza okrem iného potreba zlepšiť obchodovanie s emisiami. EHSV k tomu vydal osobitné stanovisko⁽⁸⁾. Zdôrazňuje však, že aj v prípade striktnejšej reformy budú do cien zahrnuté len časti externých nákladov na fosílné zdroje energie. Medzinárodný menový fond vyčísluje dotácie na fosílné zdroje energie v EÚ dovedna na 330 mld. USD ročne a označuje ich za neúčinné, brániace inováciám, poškodzujúce rozpočet, sociálne nespravodlivé a katastrofálne z hľadiska životného prostredia⁽⁹⁾.

4.4.8. Ani najlepšie nové usporiadanie trhu nemôže vyrovnať falošné cenové signály a problémy, ktoré takto vznikajú.

4.4.9. Komisia opakovane zdôrazňuje, že existujú prekážky pre obnoviteľné zdroje energie, ktoré treba odstrániť, a že je potrebná regionalizovaná podpora obnoviteľných zdrojov prispôbena trhu. EHSV zastáva rovnaký názor. V predložennom oznámení sa však bohužiaľ nespomína, aké má Komisia v tejto otázke konkrétne predstavy.

⁽⁷⁾ Napríklad Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁸⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 424, 26.11.2014, s. 46.

⁽⁹⁾ Pozri pracovný dokument MMF „How Large Are Global Energy Subsidies?“ (Aké rozsiahle sú globálne dotácie energie?) (WP/15/105), máj 2015.

4.5. Obchod s elektrickou energiou

4.5.1. Názov oznámenia Komisie znie: „nová koncepcia trhu s energiou“. V dokumente sa však hovorí takmer výlučne o možných zmenách týkajúcich sa elektrických sietí, trhov s elektrickou energiou a obchodovania s elektrickou energiou. V kapitole 5 sa spomína dokonca „konzultačné oznámenie o štruktúre trhu s elektrinou“.

4.5.2. Toto jasné zameranie na elektrické siete a trh s elektrickou energiou nie je postačujúce, vzhľadom na skutočné a veľké výzvy, pred ktorými stojí Európa, pokiaľ ide o energetickú politiku. Do úvah treba vo väčšom rozsahu zapojiť sektor výroby tepla a dopravy, najmä ak možno predpokladať, že v budúcnosti bude existovať značne viac prepojení medzi týmito tromi odvetviami než v súčasnosti, čo znamená nové príležitosti a možnosť zredukovať problémy (kľúčové pojmy: výroba tepla a plynu/vodíka elektrinou z veterných elektrární, elektromobilita).

4.5.3. Zbližovanie sektorov elektroenergetiky, výroby tepla a mobility sa v decentralizovanom elektroenergetickom systéme uskutočňuje oveľa ľahšie než v centralizovanom systéme. Odvetvia výroby tepla a mobility sú totiž ako také decentralizovane orientované, takže môžu byť otvorené pre elektroenergetické odvetvie ľahšie ako možnosti flexibility, ak bude možný decentralizovaný a priamy odbyt elektrickej energie. Preto je úloha transformácie elektroenergetického trhu úzko spojená s rozvojom decentralizovaných možností odbytu energie z variabilných obnoviteľných zdrojov, k čomu musí patriť aj využitie aplikácií z odvetvia výroby tepla a mobility.

4.5.4. Pokiaľ ide o trh s elektrickou energiou, predkladá Komisia viaceré návrhy na nové štruktúry v terajšom systéme obchodovania, predovšetkým v obchodovaní na burze. Samozrejme je žiaduca a dôležitá väčšia rozmanitosť v rámci terajšieho obchodovania s energiou na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni. V žiadnom prípade sa však nemusí všetko uskutočňovať prostredníctvom búrz a obchodníkov. Týmto sa však Komisia nezaobrá.

4.5.5. Ak sa podniky, občania alebo mestské podniky služieb dnes rozhodnú, že budú využívať energetické potenciály, ktoré sú k dispozícii na miestnej alebo regionálnej úrovni, napríklad v podobe spoločne organizovaných solárnych zariadení alebo veterných elektrární, tak by malo byť využívanie a/alebo priamy odbyt získanej energie bez zapojenia búrz či obchodníkov pre ne oveľa ľahšie než doteraz.

4.5.6. Sotva však možno nájsť návrhy, ako treba podporiť už rozoznateľné nové formy decentralizovaných spôsobov priameho využitia resp. miestneho odbytu, a takisto sa len málo spomínajú miestne formy obchodovania a premeny energie (akumulácia energie).

4.6. Trhové štruktúry a decentralizovaná výroba

4.6.1. V oznámení sa hovorí raz o „integrácii obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy“, raz o potrebe „prispôsobenia trhovej štruktúry obnoviteľným zdrojom“, na inom mieste sa spomína vytvorenie „trhu pripraveného na obnoviteľné zdroje energie“. EHSV chce pripomenúť, že podľa neho nejde primárne o „integráciu“ obnoviteľných zdrojov energie do terajšieho energetického systému, hoci obnoviteľné zdroje energie musia zohrávať z dlhodobého hľadiska kľúčovú úlohu.

4.6.2. Veľká technická výzva nového energetického systému spočíva predovšetkým v tom, že – ako by mala Komisia v procese konzultácií ešte viac zdôrazniť – spotrebiteľ nebude v budúcnosti dostávať centralizovane riadenú elektrickú energiu dodávanú veľkými elektrárnami (princíp „zhora nadol“), ale z mnohých decentralizovaných, čiastočne variabilných obnoviteľných zdrojov energie vzniknú nové „výrobné a zásobovacie ostrovy“, ktoré musia byť navzájom poprepájané („zdola nahor“) a v rámci ktorých bude zohrávať mimoriadnu úlohu riadenie zaťaženia (vrátane akumulácie energie).

4.6.3. V spojení so žiadanou novou rozmanitosťou hráčov to teda bude znamenať, že popri etablovaných (veľko) obchodných štruktúrach sa budú musieť etablovať aj úplne nové decentralizované formy odbytu a systémy riadenia energetiky.

4.6.4. Rozvoj inovácií v IT, ako aj vo výrobných a akumulčných technológiách, distribučného systému či technických zariadení budov už prispel k vzniku takýchto „výrobných a zásobovacích ostrovov“, ktoré sa pred niekoľkými rokmi zdali nemysliteľné. Jednotlivci, podniky, združenia (ako sú energetické družstvá) alebo obce (mestské podniky služieb) si vytvorili niekoľko sebestačných resp. čiastočne sebestačných riešení, v dôsledku čoho sú oveľa menej odkázaní na tradičné (a flexibilnejšie) ponuky a obchodné toky. Je dôležité všimnúť si tieto paralely medzi technickým resp. technologickým a sociálnym resp. sociologickým vývojom. Oba idú rovnakým smerom, a to k väčšej nezávislosti a samoregulačným decentralizovaným jednotkám siete.

4.6.5. Začína sa to vo veľmi malom rozsahu: už teraz sa vyvíjajú úplne nové štruktúry, ako ukazuje príklad fotovoltaičných systémov. Ešte pred asi piatimi rokmi bola vlastná spotreba fotovoltaičkej energie hospodársky úplne nezaujímavá a vyrobená elektrická energia išla jednoducho do siete. Tu došlo k zásadnej zmene, pretože dnes sa z hospodárskych dôvodov neprevádzkujú žiadne fotovoltaičné strešné zariadenia, ktoré nie sú zamerané na maximálne možné využitie elektrickej energie, ktorú samé vyrobili. Vedie to už tiež k zvýšenému dopytu po akumulčných technológiách a tým aj k ich ďalšiemu vývoju. Nové fotovoltaičné zariadenia tak prispievajú napríklad k odľahčeniu siete, prípadne k vyrovnávaniu jej zaťaženia. Napríklad v spojení s predvídateľnou elektromobilitou resp. kombinovanou výrobou elektrickej energie a tepla sa tak otvárajú ďalšie úplne nové decentralizované možnosti získavania a využívania energie.

4.6.6. Spotrebiteľia, ktorí vyrábajú a využívajú vlastnú elektrickú energiu a chcú by poskytnúť prípadné prebytky napríklad svojim spolubývajúcim alebo susedom, však už nie sú klasickými „aktívnymi účastníkmi trhu“. Dokument Komisie však bohužiaľ neopisuje, ako treba konkrétne zmeniť rámcové podmienky s cieľom podporiť takéto štruktúry.

4.6.7. Rovnako nie je dostatočne objasnené, akým konkrétnym prekážkam stále čelia obnoviteľné zdroje energie.

4.6.8. EHSV viackrát zdôraznil, že v takýchto nových, decentralizovaných energetických systémoch spočívajú príležitosti, a to nielen pokiaľ ide o akceptáciu potrebných štrukturálnych zmien verejnosťou a nevyhnutné investície. Takisto môžu v rámci regionálneho hospodárstva vzniknúť nové perspektívy a nové možnosti vytvárania pridanej hodnoty mimo doteraz známych štruktúr. Prostredníctvom nových technológií bude možné nanovo prepojiť regionálny rozvoj a energetickú politiku a značne zlepšiť väčšie požiadavky na bezpečnosť kritickej infraštruktúry.

4.6.9. Preto treba privítať posilnenú miestnu výrobu a priamy odbyt, nakoľko týmto spôsobom možno zredukovať prenosové straty. Nemecká Spolková agentúra pre siete v tejto súvislosti uviedla⁽¹⁰⁾: „Je zrejmé, že transformácia systému zásobovania energiou sa najlepšie vydarí vtedy, ak budú úzko spolupracovať všetky zainteresované strany. [...] Treba privítať prístupy, podľa ktorých sa čo najviac energie spotrebuje priamo tam, kde sa vyrába. Toto bola napokon vždy podstata zásobovania energiou, pretože prenosové straty sa týmto spôsobom môžu obmedziť na minimum“.

4.6.10. Je potrebné, aby Komisia premyslela systém obchodovania na základe žiadanej energetickej infraštruktúry a nesnažila sa o vykonanie nevyhnutných zmien energetickej infraštruktúry tak, aby boli kompatibilné s terajším systémom obchodovania.

4.6.11. Mali by sa však takisto zohľadniť skúsenosti mnohých krajín, kde si niektoré trhové subjekty, ako sú napríklad strategickí investori, vyberajú privilegované oblasti sektoru výroby energie, aby mali čo najväčšie zisky, a odmietajú investovať do bezpečnosti dodávok, inovácie a údržby, pričom tieto náklady prenechávajú spotrebiteľom.

⁽¹⁰⁾ Smart grids, smart markets – Eckpunktepapier der Bundesnetzagentur zu den Aspekten des sich verändernden Energieversorgungssystems, december 2011, strana 42.

4.7. Regionálna spolupráca a európske prepojenie regulátorov a prevádzkovateľov sietí

4.7.1. Cieľom novej európskej energetickej politiky nemôže byť existencia čo možno najväčšieho počtu sebestačných, t. j. mimo prepojenej siete fungujúcich oblastí zásobovania. Skutočným cieľom však musí byť vytvorenie čo najvyššieho počtu efektívnych, konkurencieschopných „výrobných a zásobovacích ostrovov“ blízky spotrebiteľovi a ich zapojenie do jedného európskeho systému. Toto sa musí udiť berúc do úvahy aj skutočnosť, že zaistenie bezpečných dodávok energie je úlohou EÚ, avšak zodpovednosť za samotné zásobovanie energiou pripadá obecnej resp. regionálnej úrovni.

4.7.2. Ak sú správne nastavené rámcové podmienky a vysielané správne cenové signály, vzniká veľký počet takýchto menších jednotiek siete, ktoré vytvárajú hospodárske optimum z vlastnej výroby a spotreby energie. Musia však byť prepojené so susednými alebo nadradenými sieťami, napr. aby mohla byť k dispozícii kladná alebo záporná regulačná energia.

4.7.3. V rámci týchto alebo aj nadradených systémov bude zohrávať kľúčovú úlohu riadenie zaťaženia. Akumulačné technológie považuje EHSV za jeho súčasť. Akumulačné zariadenia budú mať dôležitú úlohu v sieti, pretože budú z technického hľadiska tak proticyklickými spotrebiteľmi, ako aj produkčnými zariadeniami.

4.7.4. Pri budovaní a zaisťovaní tejto rozsiahlej rozmanitosti hráčov, vytváraní spravodlivých podmienok pre hospodársku súťaž a koordinácii systémov zohrávajú významnú úlohu národní prevádzkovatelia sietí, národné regulačné orgány a EÚ. Budúce systémy zásobovania energiou potrebujú totiž celoeurópsky, dobre koordinovaný systém energetickeho riadenia (porovnateľný napríklad so systémom leteckej dopravy), ktorý bude mať prehľad o stave všetkých pripojených „výrobných a zásobovacích ostrovov“ a prípadne bude registrovať vzniknuté incidenty. V prípade výpadku sa tak dá automaticky alebo manuálne zasiahnuť a zaisťovať stabilita siete a bezpečnosť.

4.7.5. Táto spolupráca môže fungovať len v prípade, ak budú dobre vybudované a optimálne organizované prenosové a distribučné siete. Znamená to tiež, že by verejné prostriedky napríklad z Nástroja na prepájanie Európy – najmä vzhľadom na už spomenuté nedostatočné investičné stimuly prostredníctvom cien – boli vo väčšom rozsahu využívané na vytváranie cezhraničných elektrických sietí namiesto toho, aby sa sústreďovali na plynovú a ropnú infraštruktúru.

4.7.6. EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že prevádzkovateľmi sietí musia byť „neutrálni trhoví sprostredkovatelia, ktorí umožňujú vývoj trhových odberateľských služieb tretích strán“. Komisia by mala lepšie objasniť, aké zmeny má v úmysle vykonať na dosiahnutie tohto cieľa a musí presnejšie definovať postavenie a úlohy prevádzkovateľov sietí, ako aj regulačných orgánov.

V Bruseli 20. januára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vytváranie nového prístupu s dôrazom na spotrebiteľov energie“

[COM(2015) 339 final]

(2016/C 082/04)

Spravodajca: Lutz RIBBE

Európska komisia sa 14. októbra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vytváranie nového prístupu s dôrazom na spotrebiteľov energie“

[COM(2015) 339 final].

Sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 513. plenárnom zasadnutí 20. a 21. januára 2016 (schôdza z 20. januára) prijal 209 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 6 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV víta analýzu Komisie a dôrazne podporuje jej návrhy. Je nevyhnutné, aby bol spotrebiteľ stredobodom európskej energetickej politiky a aby sa mu vytvorili rozsiahle možnosti na aktívnu spoluprácu.

1.2. „Bránenie spotrebiteľom vo vlastnej výrobe a spotrebe energie“ uvedené v oznámení Komisie je problém, ktorý je potrebné naliehavo vyriešiť, v dokumente však nie je dostatočne opísané, kde a ako k takémuto bráneniu konkrétne dochádza a čo presne je potrebné urobiť na jeho odstránenie. Komisia by mala v tejto súvislosti vypracovať samostatný dokument.

1.3. EHSV považuje prístup Komisie uznať miestne hľadiská, väčšmi ich zohľadniť a podporiť, za správny, rovnako ako aj urýchlenie zapojenia miestnych účastníkov trhu.

1.4. Otázka, ako navrhnúť nové energetické systémy, má strategický význam. Na vytvorenie čo najefektívnejšieho celkového systému je potrebná hospodárska súťaž. Presahuje to však rámec výroby a klasického predaja na trhu.

1.5. Dôležitú úlohu bude zohrávať reakcia na strane spotreby. Na tento účel je na strane spotrebiteľov potrebné vytvoriť aj o. i. technické predpoklady (inteligentné merače a inteligentné siete, po angl. „smart meters“ a „smart grids“), čo by sa malo chápať a financovať ako súčasť rozvoja siete.

1.6. Spotrebiteľia by prostredníctvom reakcie na strane spotreby mali prispôsobiť nielen svoju spotrebu energie a tým ušetriť peniaze. Komisia právom uvádza, že „kombinácia decentralizovanej výroby a skladovania s flexibilitou na strane spotreby môže ďalej spotrebiteľom umožniť stať sa vlastnými dodávateľmi a správcami (časti) svojich energetických potrieb, ktorí budú výrobcami a spotrebiteľmi, a tým znížiť účty za energiu“⁽¹⁾ (tzv. „výrobca-spotrebiteľ“).

1.7. Je potrebné vytvoriť nové motivačné programy, ktoré odmeňujú systémové formovanie vlastnej spotreby, priamu dodávku ako aj skladovanie energie v čase špičky a pravidelné dodávky energie, teda aktívne riadenie dopytu pre všetkých účastníkov trhu.

⁽¹⁾ COM(2015) 339 final.

1.8. Výhody tohto nového prístupu k výrobcom-spotrebiteľom, ktoré opísala Komisia, poukazujú na to, že pôjde o viac než len doplnenie „centralizovaných zdrojov výroby“. Ide o samostatnú možnosť voľby spotrebiteľov (ako napr. podniky, občania, mestské verejné služby atď.) zohrávať aktívnu úlohu v budúcom energetickom systéme aj prostredníctvom aktívnej výroby, vlastnej spotreby, skladovania a tiež vlastného predaja.

1.9. Komisia vo svojom oznámení dostatočne nedefinuje vlastnú výrobu a spotrebu. Uvedené príklady ukazujú, že dosť obmedzene chápe „prístup orientovaný na výrobcu-spotrebiteľa“. Podľa EHSV sa vlastná výroba a spotreba musia vnímať v širších súvislostiach a za sieťovým meračom nemožno vidieť len vlastnú energiu vyrobenú a spotrebovanú vo vlastnom zariadení.

1.10. Ostatné formy širšie vnímaných štruktúr Spoločenstva orientovaných na výrobcu-spotrebiteľa ešte len vznikajú, pričom čelia mnohým prekážkam. Presadzovanie nových obchodných modelov by zvýšilo novú, aktívnu úlohu spotrebiteľa a otvorilo by úplne nové možnosti na tvorbu hodnôt. Nevyhnutne sa musia zohľadniť v „novom prístupe s dôrazom na spotrebiteľov energie“.

1.11. Širšie formy vlastnej výroby a dodávok, ktoré využívajú verejné siete, samozrejme za poplatok, umožňujú prenajímateľom, menším podnikom alebo členom družstiev zohrávať aktívnu a zodpovednú úlohu na trhu s energiou a zarobiť, resp. ušetriť peniaze. Zhrnutie pojmu vlastnej výroby a spotreby do definície je preto z hľadiska sociálnej politiky nespravodlivé a z hľadiska hospodárskej politiky diskriminačné.

1.12. Decentralizovaný energetický systém, o ktorý sa Komisia snaží, si preto vyžaduje decentralizované trhové prístupy⁽²⁾. Spotrebiteľ by mal mať možnosť slobodne si vybrať nielen predajcu, ale aj výrobcu energie.

2. Úvod (obsah oznámenia Komisie)

2.1. Rámcová stratégia energetickej únie ponúka víziu energetickej únie, „v ktorej občania preberajú zodpovednosť za prerod energetického systému, vďaka novým technológiám platia menej za energiu a aktívne sa zúčastňujú na trhu ..., ktorá chráni zraniteľných odberateľov“⁽³⁾.

2.2. Hoci sa energetický sektor v Európe za posledné roky pretransformoval, medzi prekážky, ktoré spotrebiteľom – t. j. domácnostiam, podnikom a priemyslu – racionálne regulujúcou spotrebu a znižujúcim náklady bránia vo využívaní všetkých výhod prebiehajúcej energetickej transformácie, patria:

- nedostatok transparentnosti nákladov, spotreby a ponuky výrobkov,
- rastúci podiel sieťových poplatkov, daní a najmä odvodov na priemernom konečnom účte za elektrinu,
- nedostatočná hospodárska súťaž na mnohých maloobchodných trhoch, nedostatočná odmena za aktívnu účasť a ťažkosti pri zmene dodávateľa,
- nedostatočne rozvinuté trhy s energetickými službami pre domácnosti a reakcia na strane spotreby,
- bránenie vo vlastnej výrobe a spotrebe energie,
- nerovnaký prístup k informáciám a veľké prekážky pri vstupe nových konkurentov, čo spomaľuje zavádzanie dostupných vyspelých technológií a postupov, napr. inteligentného merania spotreby, inteligentných spotrebičov, distribuovaných zdrojov energie a zvyšovania energetickej účinnosti.

2.3. Nová koncepcia trhu s elektrinou⁽⁴⁾ je taká, že využitím nových technológií by nové a inovačné spoločnosti poskytujúce energetické služby mali všetkým spotrebiteľom umožniť plne sa zúčastňovať na energetickej transformácii prostredníctvom riadenia vlastnej spotreby s cieľom vytvoriť energeticky účinné riešenia, ktoré im ušetria peniaze a prispejú k celkovému zníženiu spotreby energie.

⁽²⁾ Pozri TEN/577 „Otvorenie verejnej konzultácie o novom trhu s energiou“ – pozri stranu 13 tohto úradného vestníka.

⁽³⁾ COM(2015) 80 final, s. 2.

⁽⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

2.4. Zároveň sa má zmeniť aj úloha spotrebiteľa: mal by byť schopný nielen lepšie a pružnejšie reagovať na energetické ponuky a služby a profitovať z nich, ale sám by mal zohrávať aktívnu úlohu ako výrobca energie.

2.5. Komisia hovorí o stratégii postavenej na troch pilieroch, ktorá pozostáva z

a) posilnenia postavenia spotrebiteľov;

b) technických inovácií v oblasti „výstavby inteligentných domov a sietí“ s

c) osobitnou pozornosťou venovanou správe a ochrane údajov;

a ktorá by sa mala realizovať podľa 10-bodového plánu opatrení.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. EHSV výslovne víta analýzu Komisie a dôrazne podporuje predložené návrhy. Je nevyhnutné, aby bol spotrebiteľ stredobodom európskej energetickej politiky a energetickej politiky členských štátov, pretože významný pokrok pri dosahovaní niektorých cieľov na ceste k trvalo udržateľnej dodávke energie efektívne využívajúcej zdroje možno akceptovať a dosiahnuť len vtedy, keď spotrebiteľia zo všetkých vrstiev spoločnosti budú mať možnosť aktívnej a zodpovednej účasti v zmysle prekrývajúcich sa cieľov v oblasti energetickej a environmentálnej politiky.

3.2. EHSV konštatuje, že v energetických systémoch mnohých členských štátov je štrukturálny a strategický význam spotrebiteľa výrazne obmedzený v dôsledku nedostatočného regulačného rámca. Tento rámec odráža skutočnosť, že aktívna úloha spotrebiteľa nenašla doteraz dostatočné politické pochopenie. V tejto súvislosti sa považujú za vhodné návrhy realizovať stanovené ciele (o. i. zníženie spotreby energie prostredníctvom zvýšenej energetickej účinnosti a úspory energie, prechod výroby energie na čistejšie zdroje energie, lepšie prispôbenie spotreby variabilnej ponuky v budúcnosti, odľahčenie a zefektívnenie sietí prostredníctvom ponuky na strane dopytu, angl. „Demand Side Management“, zvýšenie počtu účastníkov) spôsobom, ktorý bude pre spotrebiteľov transparentný a nákladovo efektívny.

3.3. Dať spotrebiteľom viac práv a možností zároveň znamená vysvetliť im, že aj oni nesú zodpovednosť a že musia akceptovať nutnosť prispôbiť sa. To je pre mnohých nové.

3.4. Túto zodpovednosť nie je možné vnútiť, musia si ju osvojiť všetky strany (vrátane politiky), ktoré ju musia prevziať. To je dôvod, prečo je naliehavo potrebné rozšíriť účasť spotrebiteľov na rozhodnutiach v oblasti energetického sektora, na investíciách do výrobných zariadení, energetických sietí (vrátane aplikácií „Smart Grid“) a do zásobníkov a ich riadenia.

3.5. Náklady na energiu musia byť pre spotrebiteľov dostupné (čo predstavuje problém pre konkurencieschopnosť, ako aj pre energetickú chudobu), ale aj spravodlivé (v zmysle spravodlivého rozdelenia záťaže a výhod). Ceny energie a technológií v minulosti často zvýhodňovali tých, ktorí disponovali konkrétnymi znalosťami a skúsenosťami, zručnosťami, ako aj finančnými a technickými zdrojmi, a vedeli ich uplatňovať. Systém, ktorý sa nesnaží odstrániť túto nerovnováhu, oslabuje dôveru znevýhodnených spotrebiteľov na trhu.

3.6. EHSV súhlasí s Komisiou, že energetickú chudobu, ktorá je narastajúcim sociálnym problémom, možno najlepšie odstrániť pomocou opatrení v oblasti sociálnej politiky. Zároveň je dôležité, aby bol nový prístup s dôrazom na spotrebiteľov energie zameraný na odstránenie nerovnováhy a nerovností na trhu.

3.7. V oznámení sa právom veľmi jasne stanovuje, že – okrem prístupu k informáciám – je hlavným faktorom pre rozhodnutia spotrebiteľov koncová cena (brutto). Aj keď majú obyvatelia výrazne vyššie povedomie o otázkach zmeny klímy, ako aj pozitívny postoj voči energii z obnoviteľných zdrojov, o úspore energie, realizácii opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a udržateľných zdrojoch energie rozhoduje predovšetkým cena. Pritom je potrebné zabezpečiť, aby najmä zraniteľní spotrebiteľia neboli plne vystavení nárazovým extrémnym nárastom cien, ale aby boli zavedené (technické) mechanizmy, ktoré im takmer automaticky poskytnú želané výhody.

3.8. Nastal nový vývoj v tom zmysle že spotrebiteľia požadujú nielen poľnohospodárske výrobky z miestnej produkcie, ale aj „regionálnu energiu“ zo zariadení využívajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov. Regulačný režim takmer všade bráni uspokojeniu tohto zvýšeného dopytu na základe ponuky energetických spoločností – najmä tých, ktoré spotrebiteľom umožňujú priamy vplyv na rozhodnutia podnikov, napríklad v prípade občianskych energetických spoločností alebo niektorých mestských prevádzok.

3.9. To je dvojnásobne neuspokojivé. Na jednej strane chýba efektívny výsledok na trhu, pretože nie sú pokryté preferencie a potreby spotrebiteľov. Na strane druhej zvyšujú miestne ponuky zelenej energie hodnotu energie vo všeobecnosti a spotrebiteľov energie motivujú k rozsiahlym opatreniam v oblasti úspory energie a energetickej efektívnosti, ako aj k využívaniu možností flexibility na kompenzáciu kolísania výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov.

3.10. EHSV považuje za dôležitý prístup Komisie rozpoznať, väčšmi zohľadniť a podporiť miestny odbyt, ako aj intenzívne presadzovať zapojenie miestnych účastníkov trhu aj s cieľom predstaviť skutočnú cenu v mieste spotreby a nie v mieste výroby.

3.11. Otázka, ako budú nové energetické systémy navrhnuté, má strategický význam. Na vytvorenie čo najefektívnejšieho celkového systému je potrebná hospodárska súťaž. Presahuje to však rámec výroby a klasického predaja na trhu. Jednostranné konštatovania týkajúce sa konkrétneho nastavenia trhu alebo systému, ako to robia jednotlivé členské štáty, sú preto často unáhlené. Treba prekonať najmä samostatné vnímanie výroby na jednej strane a predaja na strane druhej, rovnako ako odvetvové rozlišovanie medzi elektrinou, vykurovaním a dopravou.

3.12. Energetické systémy sa hodnotia podľa toho, do akej miery zodpovedajú týmto požiadavkám. V prípade vykurovania a dopravy bol na rozdiel od elektriny spotrebiteľ vždy väčšmi integrovaný do príslušných regionálnych procesov. Úspechy pri dosahovaní cieľov v oblasti energetickej a environmentálnej politiky možno lepšie dosiahnuť pri snahe prispôsobiť konfiguráciu energetických systémov predpokladu integrácie a účasti spotrebiteľov, ako aj konvergencie sektora energetiky, vykurovania a dopravy. V tejto súvislosti je veľmi dôležitá nadradenosť decentralizovaných energetických systémov. EHSV poukazuje na svoje stanovisko na tému Vytváranie trhu s energiou ⁽⁵⁾.

3.13. Veľká pozornosť by sa mala venovať použiteľnosti nových systémov, ktoré musia byť jednoduché a transparentné a v žiadnom prípade nesmú preťažovať spotrebiteľa. Na jej zabezpečenie sú k dispozícii technické prostriedky.

3.14. V prvom rade je však nutné vytvoriť v Európe jednotný rámec, pomocou ktorého budú do ceny energie zahrnuté všetky náklady spojené s výrobou energie vrátane externých nákladov. Vyžaduje sa absolútna transparentnosť nákladov ⁽⁶⁾, pričom spotrebiteľ si musí vedieť jednoducho a spoľahlivo vyložiť konečné spotrebiteľské ceny. Falošné cenové signály, ktoré vznikajú na základe priamych alebo nepriamych dotácií určitých zdrojov energie, nemožno vyrovnáť žiadnou takouto transparentnou, flexibilnou a otvorenou reguláciou trhu.

⁽⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

⁽⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

4. 1. pilier: posilniť postavenie spotrebiteľov, aby mohli konať

4.1. Všeobecné pripomienky

4.1.1. Úloha spotrebiteľa v sektore energetiky by sa v prípade politickej vôle mohla v nadchádzajúcich rokoch zásadne zmeniť. Preto je celkom namieste, aby sa tomuto segmentu v oznámení Komisie venoval čo najväčší priestor. Netýka sa to len technických a obchodno-právnych otázok, ale aj zásadných štrukturálnych zmien, na ktorých konci stoja demokratickejšie energetické procesy.

4.1.2. Aby mohol spotrebiteľ lepšie a zodpovedne riadiť svoju spotrebu, okrem lepších informácií potrebuje na začiatok technické a hospodárske **podmienky**. Tam, kde individuálna spotreba dodnes nie je zistená (a tým ani fakturovaná), resp. ju nemožno zistiť, a teda ani fakturovať, je potrebné rýchlo konať. Pri nevyhnutnej inštalácii nových meračov by sa malo rovno stavať na inteligentné meranie (*smart metering*).

4.1.3. Podľa Komisie by malo urýchlene dôjsť k zlepšeniu informácií o spotrebe, ako aj k tomu, aby približne 28 % spotrebiteľov, ktorí údajne po roku 2020 ešte stále nebudú mať žiadny prístup k „inteligentným meračom“, mali právo získať takéto merače na požiadanie. Hospodárske podmienky sa uvádzajú iba vtedy, ak budú koncovým zákazníkom v plnej miere ponechané potenciálne úspory, ktoré nebudú vyrovnané prostredníctvom nových paušálov.

4.1.4. Aby bolo možné urýchlene zaviesť inteligentné merače, táto služba musí byť pre spotrebiteľov nákladovo neutrálna. Ich inštalácia sa pripočíta k sieťovým nákladom. Pre výrobcu je potrebné vytvoriť jednotné a prísne rámce k otázkam ochrany údajov a komunikačných protokolov.

4.1.5. Neutralita nákladov je však zásadným a nevyhnutným kritériom prijatia inteligentných meračov (*smart meter*) spotrebiteľmi. Takisto je potrebná aj veľká dôvera v prevádzkovateľov siete, dodávateľov a distribútorov elektriny, ktorí zhromažďujú a vyhodnocujú údaje. Táto dôvera vzniká o to ťažšie, čím viac sú spotrebiteľia vzdialení od týchto podnikov. EHSV preto nepochybuje, že pre spotrebiteľov je potrebné zabezpečiť najvyššiu úroveň ochrany údajov, čo o. i. znamená, že majú úplný prístup ku všetkým údajom.

4.1.6. V súčasnosti už spotrebiteľia majú k dispozícii možnosti vyhľadávania výhodnejších ponúk na existujúcich trhoch. Tvrdenie Komisie, že „*zmena dodávateľa musí byť technicky jednoduchá, rýchla a spoľahlivá*“, by v Európe, ktorá bola vytvorená, aby podporovala voľný pohyb tovaru, mala byť samozrejmosťou. Zrušenie poplatkov a sankcií za zmenu dodávateľa by sa preto nemalo „*zvážiť*“⁽⁷⁾, ale realizovať.

4.1.7. Možnosť výberu dodávateľa a vyjednávania zmluvných podmienok je základnou súčasťou hospodárskej súťaže na trhu. V tejto súvislosti je ukazovateľom frekvencia zmeny dodávateľa. K zmene dodávateľa dochádza častejšie, ale v mnohých členských štátoch existuje veľmi nízka miera prechodu k iným poskytovateľom⁽⁸⁾. Je to výsledkom nedostatočných informácií pre spotrebiteľov a ďalších pretrvávajúcich prekážok na trhu.

4.1.8. Aj keď je zmena dodávateľa pre spotrebiteľa dôležitým nástrojom, fungovanie hospodárskej súťaže nemožno stanoviť len na základe miery prechodu k iným poskytovateľom a podľa ceny. Spokojnosť zákazníkov, miestne väzby, ako aj sociálna angažovanosť miestnych subjektov už teraz zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu pri výbere dodávateľa, rovnako ako zastúpenie zodpovedného subjektu na mieste. Spotrebiteľia sa čoraz viac zaujímajú nielen o to, ako sa elektrina vyrába, ale aj o to, kde a kto ju vyrába. Z tohto dôvodu je dôležité, aby mal spotrebiteľ možnosť slobodne si vybrať nielen predajcu elektriny, ale aj výrobcu energie.

4.1.9. Preto bude dochádzať k **hospodárskej súťaži o cenu a kvalitu**. V prípade transparentnosti sieťových a výrobných nákladov by okrajovo drahšie vyrobená elektrina s menším podielom nákladov na dopravu mohla byť celkovo výhodnejšia, čo si však pri podiele sieťových nákladov vyžaduje ceny v závislosti od vzdialenosti, rovnako ako možnosť bezprostredne a samostatne predávať elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie za spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže ako takých.

⁽⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽⁸⁾ Pozri ACER/CEER: *Výročná správa o výsledkoch monitorovania vnútorného trhu s elektrinou a zemným plynom v roku 2013*, október 2014, s. 69.

4.1.10. Výbor súhlasí s Komisiou, že ciele sociálnej, štrukturálnej a regionálnej politiky nemožno dosiahnuť prostredníctvom štátom kontrolovaných/regulovaných cien energie.

4.1.11. EHSV považuje za mimoriadne dôležité tvrdenia o „reakcii na strane spotreby“, o „vlastnej výrobe a spotrebe“, ako aj o „zvýšení účasti spotrebiteľov prostredníctvom sprostredkovania a kolektívnych systémov“, keďže sa tu otvárajú úplne nové trendy.

4.2. Reakcia na strane spotreby

4.2.1. Úspechy opísané v dokumente Komisie o zavedených reakciách na strane spotreby, o. i. prostredníctvom dynamickej tvorby cien (v zmluvách o dodávke elektriny) a o flexibilnej, automatizovanej reakcii na strane spotreby pôsobivo dokazuje tvrdenie, že „energetická efektívnosť a reakcia na strane spotreby sú často lepšími možnosťami vyváženia ponuky a dopytu než výstavba alebo udržiavanie v prevádzke väčšieho počtu elektrární alebo sieťových vedení“⁽⁹⁾.

4.2.2. K aktívnej účasti spotrebiteľov však dôjde len vtedy, keď výhody pružných taríf v primeranej lehote vyvážia prípadné nevyhnutné investičné náklady. Preto musia cenové signály skutočne súhlasiť, t. j. musí sa to odraziť na voliteľných spotrebiteľských cenách, keď vysoké množstvo ponuky energie (napr. pri veľkom vetre alebo slnečnom žiarení) narazí na menší dopyt, resp. vysoký dopyt na menšiu ponuku.

4.2.3. Cenové signály sa spotrebiteľovi musia oznamovať pokiaľ možno automaticky, aby ich mohol využívať. Na to sú pokiaľ možno potrebné samoregulačné systémy. V opačnom prípade by z toho profitovali iba technicky zdatní zákazníci. Rozhodnutie, do akej miery sa na týchto trhoch zúčastní, musí prijať spotrebiteľ.

4.2.4. Očakáva sa, že „noví, aktívni spotrebiteľia“ sa na reakcii na strane spotreby zúčastňujú o to intenzívnejšie, čím bezprostrednejšie sa sami zúčastňujú na rozhodnutiach o infraštruktúrnych opatreniach a čím viac sa zúčastňujú na investíciách a riadení výrobných zariadení, sietí a zásobníkov. To je dôvod, prečo majú všetky formy účasti občanov a energie pre občanov, resp. ostatné štruktúry pre výrobcov-spotrebiteľov organizované Spoločenstvom veľký význam. Tieto súvislosti sú však v oznámení Komisie príliš málo vyjadrené.

4.3. Vlastná výroba a spotreba – Výrobca-spotrebiteľ v prostredí energetiky budúcnosti

4.3.1. Spotrebiteľia môžu prostredníctvom reakcie na strane spotreby prispôsobiť nielen svoju spotrebu energie. Komisia právom uvádza, že „Kombinácia decentralizovanej výroby a skladovania s flexibilitou na strane spotreby môže ďalej spotrebiteľom umožniť stať sa vlastnými dodávateľmi a správcami (časť) svojich energetických potrieb, ktorí budú výrobcami a spotrebiteľmi, a tým znížiť účty za energiu“⁽¹⁰⁾.

4.3.2. Podarí sa to však len vtedy, ak bude existovať skutočne nová tvorba trhu zameraná na stanovené ciele a nebudú žiadne pokusy o novú koncepciu súčasného systému tak, aby si v ňom nové zdroje energie našli svoje miesto⁽¹¹⁾.

4.3.3. Je potrebné vytvoriť nové motivačné programy, ktoré odmeňujú systémové formovanie vlastnej spotreby, priamu dodávku, ako aj skladovanie energie v čase špičky a pravidelné dodávky energie. To si vyžaduje nielen nanovo stanoviť kritériá pre prevádzkyschopnosť systému, ale aj nové poňatie toho, čo v čoraz decentralizovanejšom svete energie môže byť „energetickým systémom budúcnosti“. V každom prípade je však neprijateľné držať sa predchádzajúceho chápania systému, ktorý pochádza z čias, keď hlavné trvalé zaťaženie predstavovali bežné atómové a uhoľné elektrárne.

⁽⁹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽¹⁰⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽¹¹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

4.3.4. Komisia vo svojom oznámení uvádza ďalšie výhody decentralizovanej výroby energie z obnoviteľných zdrojov, o. i. aj to, že môže dôjsť k obmedzeniu sieťových strát a preťaženiu, vďaka čomu môže dôjsť k úspore sieťových nákladov. EHSV to vníma rovnako, aj keď tieto výhody neboli doteraz v členských štátoch dostatočne uznané a zohľadnené.

4.3.5. Z podrobného opisu výhod tohto nového prístupu v pracovnom dokumente priloženom k tomuto oznámeniu⁽¹²⁾ zreteľne vyplýva, že tento „prístup orientovaný na výrobcu-spotrebiteľa“ bude viac ako „len“ zmysluplné doplnenie „centralizovaných zdrojov výroby“. Ide o samostatnú možnosť voľby spotrebiteľov prevziať aktívnu úlohu v budúcom energetickom systéme prostredníctvom vlastnej výroby a spotreby, skladovania a tiež vlastného predaja.

4.3.6. Komisia však vo svojom oznámení dostatočne nedefinuje vlastnú výrobu a spotrebu. Z príkladov v pracovnom dokumente uvedených v prílohe k oznámeniu⁽¹³⁾ skôr vyplýva, že vlastnú výrobu a spotrebu chápe len v obmedzenej miere. Podľa EHSV to však treba vnímať v širších súvislostiach, než vidieť za sieťovým meračom iba vlastnú energiu vyrobenú na vlastnom zariadení; napr. fotovoltaickú energiu získanú z domáceho strešného zariadenia, t. j. každú energiu získanú bez využitia/prenosu prostredníctvom verejnej siete. Totožnosť osoby medzi prevádzkovateľom zariadenia a koncovým spotrebiteľom, z ktorej sa doteraz vychádzalo, sa považuje za prezradenú, pretože zahŕňa iba osobitnú formu samozásobovania.

4.3.7. Vznikajú rozsiahlejšie štruktúry orientované na výrobcu-spotrebiteľa, aj keď v súčasnosti čelia mnohým prekážkam. Patrí sem napríklad obchodný model, že energetické družstvá predávajú svoju energiu priamo svojim členom alebo že občianske energetické spoločnosti distribuuju svoju energiu v priamej územnej blízkosti spotrebiteľov energie bez toho, aby sa uvádzala na trh prostredníctvom burzy alebo predajcu. Realizácia takýchto modelov by výrazne posilnila novú, aktívnu úlohu spotrebiteľa a otvorila by nové modely obchodovania, ktoré sa musia zohľadniť v novom prístupe s dôrazom na spotrebiteľov energie.

4.3.8. Rozšírenie pojmu vlastnej výroby a spotreby je dôležité aj preto, pretože doterajší príliš restriktívny výklad (totožnosti osoby prevádzkovateľa zariadenia a koncového spotrebiteľa) bol zameraný len na určitú skupinu „aktívnych spotrebiteľov“. Vlastnú výrobu a spotrebu tak môže realizovať iba časť spotrebiteľov, ktorí disponujú dostatočným kapitálom na investície do zariadení, a najmä dostatkom miesta (napríklad vo svojich budovách alebo na nich) na ich výstavbu. Prakticky vylúčení by boli napríklad prenajímatelia; rovnaký problém vzniká aj u priemyselných spotrebiteľov, najmä v prípade menších prevádzok alebo prevádzok bez vlastných veľkých súkromných plôch.

4.3.9. Rozsiahlejšie formy vlastnej výroby a dodávok, ktoré využívajú verejné siete, – samozrejme za poplatok – predstavujú naproti tomu modely, ktoré aj prenajímateľom, menším prevádzkam alebo členom družstiev atď. umožňujú zohrávať aktívnu a zodpovednú úlohu na trhu s energiou ako výrobcovia-spotrebiteľia a zarobiť, resp. ušetriť peniaze. Zhrnutie pojmu vlastnej výroby a spotreby do definície je preto z hľadiska sociálnej politiky nespravodlivé a z hľadiska hospodárskej politiky diskriminačné.

4.4. Účasť spotrebiteľov prostredníctvom sprostredkovania a kolektívnych systémov

4.4.1. Komisia hovorí aj o „kolektívnych systémoch a spoločných iniciatívach, (ktoré) sú čoraz častejším javom v mnohých členských štátoch. Čoraz viac spotrebiteľov je zapojených do kolektívnej vlastnej výroby a systémov spolupráce, ktorých cieľom je lepšie riadiť vlastnú spotrebu energie. Výsledkom týchto inovácií **zo strany** spotrebiteľov sú takisto inovácie **pre** spotrebiteľov a zavádzajú sa nimi nové obchodné modely. Vznikajú spoločnosti poskytujúce energetické služby, agregátori, sprostredkovatelia, iné sprostredkovateľské spoločnosti a často aj spotrebiteľské organizácie, aby spotrebiteľom pomohli dosiahnuť lepšie zmluvné podmienky a zároveň ich oslobodili od administratívnych postupov a zdĺhavého výskumu. Otvárajú sa tak aj nové príležitosti pre miestne spoločenstvá a orgány, ktorých regionálne a miestne iniciatívy v oblasti energetiky môžu priniesť hodnotné prepojenie medzi politickými činiteľmi, občanmi a inovátormi na miestnej úrovni“⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ SWD(2015) 141 final z 15. 7. 2015.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 12.

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

4.4.2. Zo štúdie na tému „Energia pre občanov“⁽¹⁵⁾, ktorú vypracoval EHSV, jasne vyplýva, že možno uviesť ešte celý rad ďalších výhod (napr. získanie súhlasu pri zakladaní nových zariadení, možnosti rozvoja regionálneho hospodárstva, financovanie investícií). EHSV vo všetkých navštívených členských štátoch zaznamenal veľkú ochotu občianskej spoločnosti aktívne podporovať a/alebo samostatne realizovať príslušné súkromné modely, resp. modely Spoločenstva. Tieto modely však často narážajú na právne požiadavky, byrokratické prekážky alebo na inú vedome či nevedome vytvorenú diskrimináciu.

4.4.3. Len jeden príklad: občania, ktorí spoločne prevádzkujú občiansku veternú turbínu, často nemôžu priamo odoberať a využívať vlastnú energiu, ale musia ju predávať prostredníctvom predajcu a následne ju späť odkúpiť. To však nie je to, čo EHSV chápe pod pojmom „aktívna účasť na trhu“.

4.4.4. Komisia v úvode oznámenia síce označuje „bránenie spotrebiteľom vo vlastnej výrobe a spotrebe“ za problém, ktorý sa dá vyriešiť, ale bez toho, aby dostatočne vysvetlila, kde a ako k takémuto bráneniu konkrétne dochádza a čo je potrebné urobiť na jeho odstránenie. Zo skúseností mnohých členských štátov vyplýva, že vnútroštátne regulačné orgány v širšom zmysle často *de facto* bránia vlastnej výrobe a spotrebe, vlastným alebo priamym dodávkam, alebo ich aspoň hospodársky alebo byrokraticky sťažujú; ako príklad možno uviesť Španielsko a Nemecko. Výbor preto žiada Komisiu, aby vypracovala samostatný dokument a zapojila sa do konzultačného procesu, ktorý nadväzuje na pracovný dokument priložený k oznámeniu⁽¹⁶⁾ a aby opísala, s akými úmyselnými, resp. neúmyselnými znevýhodneniami sa stretávajú prístupy orientované na výrobcu-spotrebiteľa, akým byrokratickým prekážkam čelia a ako možno odstrániť pretrvávajúcu diskrimináciu.

To tiež znamená, že Komisia bude kriticky analyzovať, či sú jej vlastné pravidlá štátnej pomoci v súlade s tvrdeniami uvedenými v oznámení Komisie. Už dnes možno konštatovať, že v usmernení o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky⁽¹⁷⁾ nie je vlastnej spotrebe, sebestačnosti a priamej dodávke energie venovaná dostatočná pozornosť.

4.4.5. Nezávislosť veľkoobchodníkov by mala byť zahrnutá aj do diskusie o úlohe sprostredkovateľov. V záujme jej zachovania by mala význam ďalšia diskusia o obchodných modeloch sprostredkovateľov a otázka, kto sú ich odberatelia.

5. 2. pilier: výstavba inteligentných domov a sietí

5.1. Nový energetický systém vychádza zdola. Prepojené spotrebiče tvoria inteligentné domy, tie zase budovy a tieto zase aktívne časti siete. „Inteligentné domy“ sú prakticky základom nových energetických systémov a tiež vhodným miestom na získavanie poznatkov a skúseností pre nových, aktívnych „spotrebiteľov“. Je potrebné lepšie informovať o nových možnostiach, ktoré sú k dispozícii.

6. 3. pilier: osobitná pozornosť správe a ochrane údajov

6.1. Jednotné a spoľahlivé smernice o ochrane údajov sú základom a predpokladom na urýchlené zavedenie moderných komunikačných systémov orientované na budúcnosť. V tejto súvislosti je potrebné stanoviť:

- ktoré údaje pre optimálnu prevádzku musia byť vôbec povinne zhromaždené,
- ako musia byť tieto údaje zakódované,
- kde a ako dlho musia byť uložené,
- a kto môže nariadiť ich vymazanie.

6.2. Pre EHSV je dôležité, aby spotrebiteľ bol a zostal vlastníkom svojich údajov a aby mal nad nimi úplnú kontrolu a neobmedzený prístup k nim, aby tieto údaje mohol kontrolovať, upravovať, vymazať a vziať si ich so sebou pri zmene dodávateľa.

V Bruseli 20. januára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁵⁾ EHSV: *Zmeniť budúcnosť energetiky: EHSV o úlohe občianskej spoločnosti pri vykonávaní smernice EÚ o energii z obnoviteľných zdrojov* (EESC-2014-04780-00-04-TCD-TRA (SK)).

⁽¹⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 12.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK